

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע״ן

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״ן מרים שיינדל בת יבלחט״א אפרים שמעון סינאוויץ

(א) [לעיל קה.ג.] (ב) [לקמן קה.ג.] (ג) גיטין דף ע"ה.
(ד) דף קכ"ב (ה) דף קכ"ג.
(ו) ברכות לה. (ז) [לעיל קה.ג.] (ח) ערכין יא.
וברכות לה. (ט) [סנימן נד.] (י) לעיל קה.ג. (כ) פ"ו
ה"א (מד.). (ל) [וע"ע מוספות גרכות דף מז.
ד"ה חן].

(א) רש"ם ד"ה ה"ג
ח"ר וכו' דמי קדיש
תחלת יומא: (ב) ד"ה
אין לי אלא ציוס וכו'
ציליה היא דכניסותו היא
קדושתו: (ג) ד"ה ואגיד
וכו' אומר להם קידוש
גדול:

(א) זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת
לְקַדְּשׁוֹ: [שְׁמוֹת ב, ח]
(ב) הַחֹכֶם עֵינָיו בְּרָאשׁוֹ
וְהַבְּסִיל בַּחֲשֵׁךְ הוֹלֵךְ
וְיִדְעָתִי גַם אֲנִי שְׁמֹכְרָה
אַחֵד יִקְרָה אֶת כָּלֵם:
[קֹדֶשׁ ב, יד]

מבדיל והוצק וכו' עד
רביעי בשבת. והכי
קרי' וכו' ואם לא הניח
מזבח והניח עד יום
רביעי [רש"י לקמן ע"ס].
חדא בשבתא תרי
ותלתא בתר שבתא.
קרי גמר שבת שבתא
אלא רביעי ממשי' ושני
נקראין על שם שבת
הנחה. קרי שבתא.
האי שבת דקלמור יום
שבת ממח קלמור [גיטין
ע"א].

א בכתי' הגי' ד' יעקב
בר אידי קפיד **אכטא**
פומא **רב שש** ברבי
דרב **אורי** קפיד
אחצא פומא וי"ה
חסד הנכון **וי"ה**
צ ב"ר"ף איתא **גברא**
רב ועין חס' חילין
ע"א דיה אשכחי
בכל מקום הווא
הוא אליהו ר' חזקוני
עיי' (אפרקטא)
(דעאי): ד' דיבור ה'
צ"ל לאחד דיבור הב'
(מזור דשב): **ז** **יבול**
ר' היינ' ליתא בבתי:
ס י"ח גרס ס'
מושבע ועומד ד' כ'
ע"ש בתוס' ק"ד ר' ביאור
ד"ה מאי היא ביאור
הראיה:
ל **בבב** אחד (ועין)
מורשה' שהביא גוים'
זו וכו' בירושלם'
ובראשונים ס'
אבל בתוס' ס' ד"ה אן
המסובין
כלפנינו וכו' בראש'
(אן) ולפנינו הנהי' עין
המהשיל'
דפמרי':
פ כן הגירסא בכתי'
וכן כ' תני **שלא** מרי'
אבל ע"א ע' האור:

קו.

א וְאִם כִּי־יִשְׁכַּח אֶת־הַמִּצְוָה
 שֶׁנֶּחֱמַד הַלֵּל כִּי טוֹשֵׁעַ
ב אִם־כִּי קָפַד שֶׁיִּהְיֶה אֶת־
 אֱלֹהֵי אֱמֻנָתוֹ
 עֲשֵׂה עִוְלָה אִם־כִּי
 רָעָל:
ג וְגַם־כִּי יִשְׁכַּח אֶת־הַלֵּל וְיִסְמַח
 שֶׁסִּיּוֹר שֶׁאִם־כִּי
 דָּמָה שֶׁיִּהְיֶה אֶת־
ד אֱלֹהֵי דָמָה שֶׁהֵלֵל אֶת־כִּי
 שֶׁסִּיּוֹר שֶׁאִם־כִּי
 רָעָל כִּי׃
ה וְאִם־כִּי מִי־יִשְׁכַּח מִלֵּל
 גִּירוּשָׁה הַלֵּל כִּי כָמוֹ
 עֲשֵׂה נֶחֱמַד אִם־כִּי
 קָדַם אֶת־
ו וְאִם־כִּי פִסְכֵּי מַלְכוּתוֹ
 שֶׁנֶּחֱמַד הַלֵּל אֶת־כָּמוֹ עֲשֵׂה
 כִּי טוֹשֵׁעַ אִם־כִּי רָעָל
 שֶׁיִּהְיֶה׃

לו לברך עד שיטעו.
ושמ' טעם ממנו לברך.
ושמ' טעם מברכה.
מדקת' ומשלש' כל'
ברכת' המזון. ומברכ'
בחד אחד הברכה. שמ'
אמר שח' קדושת' בכוס
אחד. ושמ' מברכ'
המאמר לשיטת' ב' שמ'
הוא דאי ב'ה בשמ'
ואח"כ מאור אר"י:
יעקב' נאמר קדי'
אקס פניה. שם ששת
כסא אפי' חזקא פניה
לא הזה מביך. מן בו ר'
אש קדי' אמר' לחזקת'
פניה: ת"ל זכור אש
יום השבת לקדשו
זכורו על חסידיו
אין לו אלא ב'ה כלילה
מנן ת"ל זכור ומסקנ'
ביום הוא ואמר':
ר' נתנן הוא קדושת'
רבה: אמר' בני רבי'
חייא מן שלא רבי'
מבוצאי שבת מברל'
והולך כל השבת עד כמה
עד רביעי בשבת דאמר' ר'
ישראל ישי' ויום
ראשון ויום שני ויום
שלישי בחר שבתה ויום
רביעי ויום חמישי ויום
שישי מן שבתא. אמר' ר'
יעקב בן אשי לאכלא
ימי השבת המברל'
אין מברך עד האור זכ'
ואני שילא'. ואמר' ר'

(הושע יד) מזכירה דודיק מין (שיר ב)
 והאזי זכירה היינו קידוש דייכילו לא
 מנינו על הכוס אלא בתפלה כדאמר
 בשבת (ד' קט): ולא ניתקן על הכוס
 אלא להוציא צניו וצני צימו ומה
 שרגילין לומר ויכולו אחר התפלה
 בקול רם היינו ^{ה'} משום ש"ט שחל להיות
 בשבת שמחפליין אחת בחרתנו ואין
 אומר ויכולו בתפלה ומקנו נמי לומר
 בכל שבתות שלא לחלק צין שבת
 לשבת ואברהם דקידוש על היין אסמכתא
 היא והא' דלומר צניו שממו (בבבס ד' כ:)
 נשים חייבות בקידוש היום דבר תורה
 היינו דוקא קידוש היום אבל על היין
 לא הויא אלא מדרבנן כדמשמע בריש
 נזיר (ד' ג:) דקאמר מין ושכר יזיר
 לאסור יין מזהו כיון הרשות ופרין
 מאי יהיו קידושא והבדלה ^{ה'} מושבע
 ועומד מהר סיני הוא דליטריך קרא
 למיסר אלא כי הא' דלומר רצא
 שבעה שאשתה וחזר ואמר הריני
 נזיר אטריך קרא דנזירות חל עליו
 אף על פי שמושבע ועומד הוא ועוד
 מנינו למימר דקידוש על היין דבר
 תורה אבל הא' דלומר ^{ה'} המצרך נריך
 שיעטוס וזו מדרבנן: **הנה** הדיון
 וישתה ^{ה'} דנפסק שלשה שאלו
 (בבבס ד' מו) שמרינו אין המסוקין
 רשאיין לטעום עד שיעטוס המצרך וי"ל
 דהיינו דוקא צהמוניא שגריך לאכול
 כדלמחר צפרק ראוהו צ"ד (ב"ה ד' טט:)
 לא יפרוס אדם פרוסה לאורחיו אלא"כ

ה' מנין הלך לא שייך למימר חסורי מיחסרה: ביום מאי מברך.
על הכוס: אמר רב יהודה בפר"ק, אחאי כסא דחמרס וצרכי
יהי שאין אומרים שירה אלא על היין^ה והכי מפרש בשאלתות דרב
יהי קידושא רבא דאכלוהו קידוש קאמרי ליה: ואגיד ביה. האריך
לומר וכו' לא שאס לא כן היה אומר (א) לו [לקדש] קידוש גדול של
צ"י שבת הבאה מתחשב: צ"ענין גימטריא. אם אמר לה הרי זה גיטין
שבת: אב"ל לא על האור. אם לא צריך על הנר צורף מאורי האש
(דף נה.) אין מצרכין צו אלא צליל מוצ"ש הואיל ותחלת צרייתו הוא:
נטל

ושמע מינה אומרים ב' קדושות ע"ב
בום אחד. היכל דלית ליה אלל כוס
אחד כי הכא אע"ג דלמור לעיל (דף
קפ:) אין אומרים ב' קדושות על כוס
אחד היכל דלית ליה שאלו דממטרין
לעיל^(ז): ושמעת מינה ב"ש היא ואליבא
דב"י יהודה. דלמור לעיל^(ח) מאור ואח"כ
בשמים דלילו לז"ה גרישא בשמים
ואח"כ מאור. והא ליכא למימר ר"מ
ואליבא דז"ה כדלמור לעיל^(ט) וז"ה
אומרים נר ובשמים מזון והעדלה
ועני רבא זו דברי ר"מ הוא דה"נ
פרכין בצרכות פרק אלו דגרים
(דף קג:) ומשמא לא ס"ד מדקמי
ומשלשן לאחר המזון מאן שמעת ליה
דלית ליה האי סברא למזון גרישא
רבי יהודה כדלמור לעיל רבי יהודה
אומר לא נתקלו ב"ש וז"ה על המזון
שנתחלה ועל העדלה צנפון כו'
אלמא רבי יהודה היא ואליבא דז"ש
דלילו לר"מ מיה נתא על משלשן לאחר
המזון ולדרייה מאור גרישא צין לז"ש
צין לז"ה ולא מזון כדלמור לעיל זו
דברי ר"מ: משום דבום ש"פ גריבה

כא א ב מיי פכ"ט
מהלכות שבת הל' ט
סמ"ג עשין נט טו"ע א"ח
ס' רע"א סעף י'
פג ג מיי"ש הל' ה וסמג
שם טור ש"ע א"ח שם
ס"ז:
פג ד מיי" וסמג שם
טו"ע א"ח ס' רלט
ס"ה:

רבינו חננאל

ברונא אמר רב נטל ידיו
לא יקדש. ואסיקנא רב
אימת דחביבא עליה
ריפתא מקדש אריפתא
אימת דחביבא עליה
חמרא מקדש אחמרא:

קו:

הנוטל ידיו לא יקדש. פירש רש"ס וצקדר דרז עמרם משום
היסת הדעת וקשה דהא רב גופיה קאמר בפ' כל הנשר
(חולין דף קו:): נוטל אדם ידיו שחרית ומתנה עליהם כל היום וי"ל דתנאי
לא מהני אלא היכא דלא שכיחי מיא כגון שאין לו מים במקדש או יש
לו ונריך לדברים אחרים אבל היכא
דשכיחי מיא ויש לו במקדש לא יועיל
תנאי כדמשמע הסם דקאמר אמר
לכו רצו להנהו בני פקחא דערצת
כגון אחון דלא שכיחי לכו מיא משו
ידיכו מנפרא ואתנו עליהו כולי
יומא איכא דלמרי בשעת הדחק
ופליגא דרז ואיכא דלמרי אף שלא
בשעת הדחק והיינו דרז משמע
דרז נמי איירי בלא שכיחי מיא
מקדמא כגון אחון דלא שכיחי לכו
מיא וקאמר והיינו דרז וה"ר אלחנן
מפרש (ג) נטל לא יקדש משום דמיחוי
כנוטל ידיו לפירות דהרי זה מגבי
הרוח^(א): **זימנין** פניאין הוה קאימנא
קביה דרב ב'. השתא מסיק דקידוש
לא הוה היסח הדעת וא"ת דצפרק אלו
דברים (ברכות דף נה.) אמרי ב"ה מוזגין
את הכוס ואח"כ נוטלין לידים ומפרש
טעמא^(ב) משום דחק לנטילת ידים
סעודה וכי מוזגת הכוס הוה טפי

היסח הדעת מקידוש וי"ל דשאינו מוזגה שהיא צמנין ונריך דקדוק שלא
יחסר ושלל יחזיר והוה טפי היסח [הדעת] מקידוש ור"ת פירש דהתם
איירי בחול ויש לחוש שאם יטול קודם מוזגה שיעסקו בשאר דברים
ולא יוכלו לאלתר ולאו אדעתיה אבל בשבת אין לחוש שיפליג לדבר
אחר שהשלחן ערוך ויאלץ מיד: **מקדש** אריפתא. פירש
רש"ס שהיה מקדש על הפת במקום יין ואם כן היה נוטל תחלה
ולא הוה קידוש הפסק וקשה לר"ת דקידוש על הפת ודאי לא הוה
הפסק שהקידוש הוא לאחר המזווג והוה כמו גביל לתוריה^(א) דלא
הוה הפסק צין צרכה לאכילה וכ"ש דלענין נטילה לא הוה הפסק
אבל במקדש על היין שהוא קודם המזווג יהיה הפסק צין נטילה
לאכילה ומיהו יש לישב פירושו דפעמים היה דעתו לקדש אריפתא
והיה נוטל ואח"כ לפעמים היה נמלך והוה מקדש אחמרא והיה
סומך על אותה נטילה ואין להקשות לרש"ס דהא משמע לקמן^(ב)
דאין מצדלין על הפת מדלמימיר צת טווח וא"כ כל שכן דאין
מקדשין על הפת דקידוש חומר מהדלה כדלמרינן לעיל (דף קה.)
דקוצעת לקידוש ולא להדלה ולקמן^(ג) אמרינן סבור מניה קידושי
הוא דלא מקדשין הא אצדולי מצדלין דאיה קשיא דאיכא טעמא
דכיון שמוזה לטעור סעודה שבת שייך קידוש על הפת אבל הדלה
אין עניה אלא פת אלא דוקא על היין דשייך בכל דבר הודאה
ושירה מ"מ נראה לר"ת דאין מקדשין על הפת כלל והכא ה"פ
הנוטל ידיו לא יקדש משום דס"ל לרז יש קידוש שלא במקום
סעודה^(ד) וחיישינן שמא יפליג ויך לחוך א"ל רב יצחק כו' וזמנין

דחביבא ליה ריפתא ומקדש אריפתא כלומר הוה מקדש אחמרא על דעת
כדפרישית לעיל^(א) וזמנין דחביבא ליה חמרא הוה מקדש אחמרא שלא במקום
ריפתא דהיינו סעודה כ"ש דנוטל ידיו ומקדש דלא הוה היסח (א) וצירושלמי דברכות^(ב) גבי פלוגתא דר"ש ור"ה מצרך על היום
ואחר כך מצרך על היין משמע כפר"ת דאין מקדשין על הפת דא"ר ועירא מדברי שניהם נלמד מצדלין בלא יין ואין מקדשין בלא יין אמר רבי
יוסי ב"ר צון נהיגין תמן מקום שאין יין שליח לצור יורד לפני הציצה ואומר ברכה אחת מעין שבע וחזתם במקדש ישראל ויום השבת משמע שאין
מקדשין על הפת וי"ע אם מקדשין על השכר היכא דהוה חמר מדינה כמו שמצדלין^(א) וכולה שמעתין דאסרה לקדושי אשיכרא איכא לאוקמי בשאינו
חמר מדינה וחדע מדקאמר רב^(ב) כשם שאין מקדשין כך אין מצדלין וצחמר מדינה פשיטא דמצדלין ולקמן נמי דלמך אין מקדשין בלא יין
וכן הוה דירושלמי שהבאתי איכא לאוקמא דלא אחי למעוטי אלא כשאינו חמר מדינה ואי מקדשין על השכר היכא דהוה חמר מדינה אחי
שפיר ציוס טוב שאחר השבת שיעשו יקנה"ו על השכר אבל אי אין מקדשין על השכר ולרש"ס שאומר לקדש על הפת חמיה איך יעשו
חזי יקנה"ו על הפת וחזי על השכר ומיהו צקדר דרז עמרם יש אע"ג דאין מצדלין על הפת ציו"ט שחל צמנא שבת מצדלין כיון
דקידוש עיקר כדפסקינן יקנה"ו ומקדשין על הפת נעשה הדלה טפילה לה ומצדלין על הפת עס הקידוש וכוס ברכת המזון נראה דמצדלין
על השכר היכא דהוה חמר מדינה דהא אפילו הדלה דטעונה כוס לכולי עולמא מצדלין כל שכן ברכת המזון דאיכא שבתא צאלא
דברים (ברכות ג.) סקוצרת דאיה טעונה כוס ועוד דלמרינן צשמעתין^(א) אין אומרים הצא כוס של צרכה פירוש לערך ברכת המזון אלא על
היין והיי מילי דלא קבע סעודה עילויא אבל קבע סעודה עילויא לית לן צה משמע דאם צרכה פירוש לערו שצדלין עליו ברכת
המזון וכל שכן אם הוא חמר מדינה מיהו רש"ס מוחקו מן הספרים. מסקנא דמילתא מצדלין על השכר אם הוא חמר מדינה ולא
על הפת ולר"ת אין מקדשין נמי על הפת אך יש להסתפק אם מקדשין על השכר: **טעם** אינו מקדש. פי' עד למחר קודם אכילה ואם
חלומר למאי דפי' לעיל^(א) אף יד יין יאלו כששתה צצית הכנסת א"כ איך יקדש שוב צציתו וי"ל דלא מיקרי טעם כיון שלא טעמו אלא מכוס
של צרכה: **אישתלי** וצעים מיד. מה שמקשי' השתא צהממן של דליקים אין הקצ"ה מצא תקלה^(א) י"ל דהכא שהמאכל מותר
אלא שהשעה אסורה אין שייך להקשות וצמקום אחר מפורש (גיטין דף י'): **שבקיה** בריה ס"ה. פי' צקנוטרס רז דרז הוה משמיה
דרז הוה אמר שמעתיה וחימה דרז אסי נמי תלמידו של רז והלשון משמע כרציה ולא רציה אלא נראה כרציה כרז הוה [כדלמך]
צפ"צ דקדושין (דף מו.) דרז ירמיה תלמידו של רז הוה דקאמר נראין דברי תלמיד ואע"ג דרז ירמיה צר אלא תלמיד חצר דרז הוה
פי' תפלת השחר (ברכות ט.) דקאמר ליה מי גדלת ולא קאמר ליה מר צצרכות גרסינן צצוב ספרים רז ירמיה וצקדושין רבי ירמיה^(א):

ערכי פסחים פרק עשירי פסחים

נפ"ל ידיו לא יקדש. דקידושא מפסיק צין נטילה לאכילה והוה כהיסח
הדעת וצעי נטילה אחריתי צתר קידושא: דחביבא ליה ריפתא. שהיה
רעז מקדש אריפתא אלמא לא צעי נטילה אחריתי אלא מעיקרא משו
ואכיל נהמא דקידושא: דחביבא ליה חמרא. שהיה נמא: **טעם**.
אם אכל שוב אינו מקדש כל הלילה:
אישתלי. רב ירמיה: אמרה ליה
דביתהו. דרז אסי לרז אסי: והא מר
לא עביד הכי. דלמך רז אסי טעם
אינו מצדלי: ברביה. כרז דרז הוה
משמיה דרז הוה אמר שמעתיה:
כל

רש"ב

נפ"ל ידיו לא יקדש. אלא אחר יקדש
והוא ילא ידי חוצתו צשמיעה ושתיה
דאין כאן היסח הדעת מאחר שהוא
עצמו אינו מצרך אבל הוא עצמו לא
יקדש אם נטל ידיו כדי שיאכל על
סמך נטילה דלפני קידוש דקידוש
מפסיק צין נטילה לאכילה והוה
כהיסח הדעת וצעי נטילה אחריתי
צתר קידושא דחק לנטילת ידים
סעודה^(א) וצצדלי קידוש לא צעי נטילה
דהנוטל ידיו לפירות ה"ו מגבי הרוח^(ב)
והא קמ"ל דנטילה שלפני קידוש אינה
עולה לו לפיכך יקדש תחלה ואח"כ

נוטל ידיו וכ"ש דהנוטל ידיו לא יצדיל דהא אפילו קידוש צצמקום
סעודה הוא ואיכא למימר דליכא היסח הדעת אפ"ה אין יכול לסמוך
על נטילה דלפני קידוש. והא דקאמר נטל לא יקדש ולא אמר מקדש
וחזור ונטול ידיו היינו משום דלא צעינן נטילת ידים חזרי וזמני דחזא
מינייהו צצרכה לעולה הלכך לא יקדש הוא אבל חזרי יקדש לו:
דחביבא ליה ריפתא. שהיה רעז מקדש אריפתא אלמא לא צעי נטילה
אחריתי אלא מעיקרא משו ידיה ואכיל נהמא דקידושא: דחביבא ליה חמרא. שהיה
שלאחר נטילה לא חשיב היסח הדעת וכן הילכתא דמי שנטל ידיו
קודם קידוש א"צ לחזור ולטול אחר קידוש ולא אפליגו רבנן צין
מקדש אריפתא למקדש אחמרא מדלך קא מהדר ליה לרז יצחק צר
שמואל מידי ומיהו לכתחלה מוזגין ואח"כ נוטלין לידים כצ"ה צצמסכת
צצרכות (דף נה.) ומדרז צשמעין צשמקדשין על הפת ואומר ויכולו ומצרך
המוציא ואינו אוכל גם לא יפרוס עד שיקדש אחרי כן. ודוקא קידוש אבל
הדלה אינה אלא על הכוס של יין כדלמרינן (סע דף נה.) העשירו
קצעה על הכוס ומי שאין לו כוס יין צצמקום צרגילין צלשות יין אל
יצדיל על הפת ודי לו צצצדלת תפלה צצקידור רז עמרם: **טעם**. אם
אכל לא יקדש כל הלילה אלא למחר קודם סעודה: **אני** אומר **טעם**
מבדיל. ואע"ג דלגבי קידוש אמינא טעם אינו מקדש צצצדלה אין להחמיר
כל כך: **אשתלי**. רב ירמיה: אמרה ליה דביתהו. דרז אסי^(א): והא מר לא
עביד הכי. דלמך רז אסי טעם אינו מצדלי: **א"ה**. רב אסי: **שבקיה**
ברביה ס"ה. דס"ל כרז ורז הוה משמיה דרז היה אומר וכן פרש"י:
כל

דחביבא ליה ריפתא ומקדש אריפתא כלומר הוה מקדש אחמרא על דעת
כדפרישית לעיל^(א) וזמנין דחביבא ליה חמרא הוה מקדש אחמרא שלא במקום
ריפתא דהיינו סעודה כ"ש דנוטל ידיו ומקדש דלא הוה היסח (א) וצירושלמי דברכות^(ב) גבי פלוגתא דר"ש ור"ה מצרך על היום
ואחר כך מצרך על היין משמע כפר"ת דאין מקדשין על הפת דא"ר ועירא מדברי שניהם נלמד מצדלין בלא יין ואין מקדשין בלא יין אמר רבי
יוסי ב"ר צון נהיגין תמן מקום שאין יין שליח לצור יורד לפני הציצה ואומר ברכה אחת מעין שבע וחזתם במקדש ישראל ויום השבת משמע שאין
מקדשין על הפת וי"ע אם מקדשין על השכר היכא דהוה חמר מדינה כמו שמצדלין^(א) וכולה שמעתין דאסרה לקדושי אשיכרא איכא לאוקמי בשאינו
חמר מדינה וחדע מדקאמר רב^(ב) כשם שאין מקדשין כך אין מצדלין וצחמר מדינה פשיטא דמצדלין ולקמן נמי דלמך אין מקדשין בלא יין
וכן הוה דירושלמי שהבאתי איכא לאוקמא דלא אחי למעוטי אלא כשאינו חמר מדינה ואי מקדשין על השכר היכא דהוה חמר מדינה אחי
שפיר ציוס טוב שאחר השבת שיעשו יקנה"ו על השכר אבל אי אין מקדשין על השכר ולרש"ס שאומר לקדש על הפת חמיה איך יעשו
חזי יקנה"ו על הפת וחזי על השכר ומיהו צקדר דרז עמרם יש אע"ג דאין מצדלין על הפת ציו"ט שחל צמנא שבת מצדלין כיון
דקידוש עיקר כדפסקינן יקנה"ו ומקדשין על הפת נעשה הדלה טפילה לה ומצדלין על הפת עס הקידוש וכוס ברכת המזון נראה דמצדלין
על השכר היכא דהוה חמר מדינה דהא אפילו הדלה דטעונה כוס לכולי עולמא מצדלין כל שכן ברכת המזון דאיכא שבתא צאלא
דברים (ברכות ג.) סקוצרת דאיה טעונה כוס ועוד דלמרינן צשמעתין^(א) אין אומרים הצא כוס של צרכה פירוש לערך ברכת המזון אלא על
היין והיי מילי דלא קבע סעודה עילויא אבל קבע סעודה עילויא לית לן צה משמע דאם צרכה פירוש לערו שצדלין עליו ברכת
המזון וכל שכן אם הוא חמר מדינה מיהו רש"ס מוחקו מן הספרים. מסקנא דמילתא מצדלין על השכר אם הוא חמר מדינה ולא
על הפת ולר"ת אין מקדשין נמי על הפת אך יש להסתפק אם מקדשין על השכר: **טעם** אינו מקדש. פי' עד למחר קודם אכילה ואם
חלומר למאי דפי' לעיל^(א) אף יד יין יאלו כששתה צצית הכנסת א"כ איך יקדש שוב צציתו וי"ל דלא מיקרי טעם כיון שלא טעמו אלא מכוס
של צרכה: **אישתלי** וצעים מיד. מה שמקשי' השתא צהממן של דליקים אין הקצ"ה מצא תקלה^(א) י"ל דהכא שהמאכל מותר
אלא שהשעה אסורה אין שייך להקשות וצמקום אחר מפורש (גיטין דף י'): **שבקיה** בריה ס"ה. פי' צקנוטרס רז דרז הוה משמיה
דרז הוה אמר שמעתיה וחימה דרז אסי נמי תלמידו של רז והלשון משמע כרציה ולא רציה אלא נראה כרציה כרז הוה [כדלמך]
צפ"צ דקדושין (דף מו.) דרז ירמיה תלמידו של רז הוה דקאמר נראין דברי תלמיד ואע"ג דרז ירמיה צר אלא תלמיד חצר דרז הוה
פי' תפלת השחר (ברכות ט.) דקאמר ליה מי גדלת ולא קאמר ליה מר צצרכות גרסינן צצוב ספרים רז ירמיה וצקדושין רבי ירמיה^(א):

אמר

(א) [לעיל קה: לקמן קו.].
(ב) ברכות מה. (ג) חולין
דף קו. (ד) [סע דף
נב.]. (ה) [ברכות מ.].
(ו) קו. (ז) קו. (ח) לעיל
קו. (ט) בד"ה זימנין,
(י) רפ"ה (י) לקמן קו.
(י) לעיל קו. (י) ד"ה ור'
יחנן, (מ) גיטין דף ז.
(נ) [צ"ה השתא ושת יב:
ד"ה ר' נתן].

הגהות הב"ח

(א) גמ' הנוטל ידיו לא
יקדש וכן אמר רב אדא
בר אבהו אמר רב נטל
ידיו לא יקדש אמר להו
ר' יצחק: (ב) תוב' ד"ה
הנוטל וכו' והרב אלחנן
מפרש הנוטל ידיו לא
יקדש: (ג) ד"ה מקדש
וכו' דלא הוה היסח הדעת
וצירושלמי:

ליקוטי רש"י

טעם מבדיל. אע"פ
שאל מצדלי ולא ימחק
עד למחר קודם אכילה
[רש"בם לפיל קה:].

הגהות וצינונים

(א) בכת"י במקום "הב"ר
ליה כסא" איתא ויהדר
אבדיל: (ב) בכת"י אמר
רב יוסף אמר רב
יהודה אמר שמואל
והוה הנוסחא הנכונה
(דק"ט) וכן הגיה מסבירא
המנחת ייחודה דהא רב
יוסף לא היה בדורו של
שמואל: (ג) יש להוסיף
ד"ר אבי (חכמת
מנחת): (ד) "מיד" ליתא
בכת"י: (ה) יש להוסיף
בדאמר (חכמת מנחת):
[בדפוס שלפנינו איתא
בברכות דף כו ע"ב בכל
הסוגיא רבי ירמיה אבל
בקדושין מה ע"ב איתא
רב ירמיה (גליון):

(ב) לעליל קה: קו: א:
(ג) לעליל קו: א: (ג) עין
ומוספות בנח מחרל: ז: ד'ה:
ממ ינוקא: (ד) עין ברכות
הב. תרה: מניח:
(ה) לעליל קה: וס':
(ו) עירובין עט: (ז) גיטין
לה: (ח) קה: (ט) קה:
(י) ויעין מוספות עירובין
עט: ד'ה: אס ומוספות
יומא דף פ. ד'ה: הפי
ומוספות שנת דף עו: ד'ה:
ויעמוד.

(א) גמ' נצי מנייה רב
חסדא מרב הונא P
ממו לקדושי אסכרא
נל': (3) רש"י ד"ה
מייסמן ומסיס מעערן
הן אבל בשעת שמי:
(3) שם ד"ה שרי וכו'
ולאסכר בו לכך נל'
ומצינ מערב נמחק:
(ד) שם ד"ה טעמח
וכו' שיטעטס די ככל
שהוא:

ש"מ המבדיל בתפלה.
להקני הנכס למח
צמחמא שנה מבדיל
אשע"ג דקס צוי אדס
מנדילן נחפלה (רשבים)
מבדיל קדח: מ
לעיל כל השבת
דחולץ כח השבת
בדיל עד רשעי צסנה,
בדיל עד צכלל, אצל מרשמי
אילן גבי שנה הצאה
מחשצ (רשבים לעיל קדח).

ברז"ש. פירוש שר
שעורים.

[ט] ס"א מרמרר (גלוי);
 בבתי"א דפדרי' איתא
מסתי לה (במקום)
 "פחת" לה, וכמו בתיס':
[נ] יתין רבין (גלוי);
[ג] יתין תוספות טבת ט'
 ידה לימא וכו' רבא
לפסוע כלום
 הכא (גלוי); **[ז]** ופי' מסיר
 הדעת כמו המסית בלום
 בדברים רבים איהא מתוק
 מפסחיה בוי אדם לשותות
 ואח"כ מצער משלון
 המפסית מורסא, ערוך ערך
 גרס מילון **ומפס'**
[ס] ציל
עשמת (גלוי);
 בתי"א וצ"ל
 בהרבה ראשונים,
 ישר דברידת
 משורין (דקס');
 בתי"א נוסף ולא עידול
דבין גרש (גלוי);
 רשבים: **[ט]** **משש**
 שעות כן איתא בפירוש
 הרשב"א (גלוי);
[טז] לשון **שבר** כצ"ל
 ערשש; ועיין מהרש"א;
 מרביקס (הגרסא);
 וס"ל לרשב"א כיון
 בדברת מבוקש טענתו כו'
 מהם תלוי המבוקש טענתו
 (הרא"ש, עיי"ש) אבל
 בתי"א וצ"ל ור"ן גרסו
הר"א סוף פ"א
מנווינו (חכמת מנח):
 שבו (מלך)
צ"ל צל
ומשך דבר הנחמה
 ב"קלס'; **[טז]** בתי"א
 נוסף **וינונע**:
דאמרינן רבי רבי חייא

ב"ה השבת. כדאמרן לעיל עד יום רביעי: פירומוא. שכן שעורים
צבולשון לנו צריו"ס: ותאני. שכן תאנים: ואפני. שכן תותים:
שיבירא. שכן תמרים: בר ת"פד מגני. שנחנו מים על התמרים
ואחר שזב נתן על תמרים אחרים וכן הביא תמרים עד י"ג פעמים:

במוצאי שבת מבדיל
אמימר^ט פתח לה לה
לישנא אמר רבא היל
מבדיל מי שלא קידש
היום כולו מי שלא
והולך כל היום כולו
ומר קשישא בריה
זימנא חדא איקלע אמ
לן חמרא אייתנא ליה
שוות למחר טרחנא

לא הוה לן חמרא א
דבני א' חמר מדינה ב

צַעֲרִיהָ אָמַר מִיִּסְרֹן וְכִי
אָמַר רַבָּא אִישְׁתִּי מִיִּסְרֹן
שִׁכְרָא מֵאֵן דְּמִקְדֵּשׁ
לִיה שְׂרִי אָבָא לְמִקְנֵי
מִבְרַכֵּן אַלָּא עַל הַיֵּיכָר
נְהִיָּה בְּדַבְּרוּ אָמַר אֲנִי
אַלָּא עַל הַיֵּין תִּ"ר אֵין
מִקְדֵּשִׁין מִטְעִימַתִּי יי
רַב הוּנָא אָמַר רַב וְכִי
יָצָא וְאֵם לֹא לֹא יָצָא
מִנְשִׂיא וְלֹא גִידוּל בְּרַחֲמֵי
אֲדִידֵיהּ: סִמּוּךְ לְמַנְחָה בְּרַחֲמֵי
לְמַנְחָה קִטְנָה תֵּנִן סִמּוּךְ

[illegible]

אמר רבא הוֹיִכְתָּא מַעַם מְקַדְשִׁי וְכֵן הִלְכֵהּ: **אמרימר** מֵתָנִי
 לָהּ בֵּוֹי. צָסוּף מִלְתִּיהָ גִרְסִין מְצִדִּיל וְהוֹלֵךְ כֹּל הַיּוֹם כּוֹלוּ
 דְּלֵא לֹא הֵי יֵינּוּ לִישְׁנָא קַמָּא וְהִלְכֵה כְּלִישְׁנָא קַמָּא דְּמְצִדִּיל עַד
 רַבְעִי צִשְׁתָּ כְּדֹאמַר¹² רַבִּי חִיָּא לְעִיל וּצְחַשְׁעָה צִבָּא שְׁחַל לְהִיֹּת
 צְמוּזִ"ש נְמִי רַגְלִין לְהַצְדִּיל אַחֲרֵי
 הַתְּעִנִּית וְכֵן צִסְדֵּר דְּרַב עֲמֵרָם:
וּשְׁמַע מִינָהּ מְבַדִּיל בֵּ"ה הַשְּׁבִית
 בּוֹלָה. לֹא שְׁמַעִין מִינָהּ
 אֵלֶּה כֹּל הַיּוֹם אֵלֶּה נִקְטָה הֵי מַשּׁוּם
 דִּהְלָכֵה כֵּן:

אין לו הפרה ואין הלכה פן
אלא דוקא על דעת רביס אין לו
הפרה וצמקוס אחר מפורש (גיטין
97 לו): **אם** שנים מלא לוגומא
יצא. וכדמפרש צימא (97 פ.) כל
שאלו מסלקו ללד אחד יראה כמלא
לוגומי והוי פחות מרביעית כדלמרינן
התם אצל מלא לוגומי אמרינן התם
דהוי יתור מרביעית וגרלה שיהא
רוב רביעית דלמרינן לקמן^ע והוא
דעתה רבא מלק דכסא ודוקא אלסי צינטי
אכל לעוב מלך הצדן בצדי נטי
כדלמרינן התם^ע:

לִיָּה מִנְחָה לְדָוִד מִשּׁוּם דִּמְנָחָה
הִיחָה קְרִיבָה צִדְן הָעֹרֵצִים הִלָּל גַּם
בְּשֹׁמֵר קְרִיבָה מִנְחָה חֲצִיִּין וּמִנְחָה
חֲמִיד וי"ל בְּשֹׁמֵר יֵשׁ שֶׁסֶּה אֲחֵר תַּפְלַת
שְׁחִירִית וְעוֹד לְדֹמְרִינִן בְּפֶרֶק קֹמָא
לְדִבְרִיכּוֹ (דף 97:) הוּא זֶהִיר בְּתַפְלַת
מִנְחָה שֶׁאֵף אֲלִיּוֹהֵי לֹא נִעְנֶה אֲלָל
בְּתַפְלַת מִנְחָה וּשְׂמַל בְּשַׁעַת הַקִּרְבָּה
מִנְחָה נִעְנֶה וּלְכָךְ קָרִי לִיָּה תַּפְלַת
מִנְחָה שֶׁאֵל הִיא שַׁעַת רִצּוֹן עַד¹⁷

וקדשין עליו כך אין מברלין
טעמיה הוה בסים טובא אמר
ותושבחות שבעולם בליליא
ברבים דלא אישתי שיכרא
ואמר רבא תיהוי שקיותיה
הונא דקדיש אישיכרא אמר
ין מקדשין אלא על היין ואין
י לא מברכין עליהו שהכל
הבא כוס של ברכה לברך
אלעזר בר רבי שמעון אמרו
דה אומר מלא לוגמא^א אמר
המקדש ושעם מלא לוגמא
אנא תנינא דה לא גידול בר
מאי נפקא מינה למירמא דדי
ה גדולה תנן או דילמא סמוך
ם פסח דילמא אתי למימשך
ואתי

ועשו משום דחציב ליה כדאמר לעיל
זה צעניך ומקדש אחת עליו: ואין
עליה לית לן זה לא גרסינן כלל^פ:
: ושנים מלא לוגמא יבא ואם לאו לא
ואע"פ שלא טעמו: אמר רב נחמן

דימו כגון צערצ הפסח שחל להיות
שז^ל צקעודה ויפשע^מ מעשות פסח:

כד א מ' פ"ו מהל'
 זרכות [ע' זהג' מ']
 שס ס"ק ס] ופכ"ט מהל'
 שנת הלכה ז סמנ עשין כט
 טוש"ע א"ח ס' קפז ס"ב
 וס' ערב ס"ט וס' רלו
 ס"ב:
 בזה ב מ' פכ"ט מהל'
 שנת הלכה ז טוש"ע
 א"ח ס' קז סעיף ג וס'
 רעא סעיף יג:

[illegible]

(א) [לפנינו שם צמוד (ד' ד')
ההג' ורובן נמי הא יצעי ליה
לאסור יין מזה כין רשות א"כ
לימא קרא מיין מאי ושכר ש"מ
חרתי ע"כ וג' רבנן אינו מוכן
ו"ע].

לפי שמצורת ז' על ז' אינם אלא מ"ט. ויש לזה מופת. ולפ"ז אם הראשון טעה במדת האלכסון ע"ד חשבון רבותיו ז"ל יהיה אמת כדברי הרשב"א ז"ל. אבל אין לנו לקחת החשבון ההוא אחר שאינו אמת אלא בשיעורים שהזכירו הם אבל בטעות טעה זה הראשון היאך נחזיק זה השני בטעות והוא מכיון על האמת ואם הראשון לא טעה כך היה שיעור התחום כמו שזה אומר וזה דבר ברור. ולפי החשבון האמתי יהיה חמש מאות ופ"ה ועוד וזהו שכתב הר"א ז"ל בהשגות אע"פ שלא דקדק לפי שמצורת אלק וארבע מאות וט"ו הוא ז' חשבונות ועוד ומצורת אלקים שהוא אלכסון הוא כפלו שהוא ד' חשבונות. ולא נעלם זה מעיני רבנו אבל רצה להחמיר בזה וכן ה' ונ"ל ששבו הספרים הוא וראוי להיות כחמש מאות ופ"ה אמות.

ד עיקר הקידוש בלילה ב' ומבדיל והולך עד סוף יום הרביעי. קשה דנגמרא משמע דעד יום הרביעי ולא עד ככלל ומלאמי ספר מוגה שכתב בו עד סוף יום ג' והיא הגירסא הנכונה:

היה

ימ אפילו עבד אפילו שפחה נאמנין לומר עד כאן תחום השבת. ונאמן הגדול לומר זכור אני שעד כאן היינו באים בשבת כשהייתי קטן. וסומכין על עדותו בדבר זה. שלא אמרו חכמים בדבר להחמיר אלא להקל מפני ששיעור אלים אמה מדבריהם:

פרק תשעה ועשרים

א מצות עשה מן התורה לקדש [וא] את יום השבת בדברים שנאמר זכור את יום השבת לקדשו. כלומר זכרהו זכירת שבת וקידוש. וצריך לזכרהו בכניסתו

ובציאתו. בכניסתו בקידוש היום וביציאתו בהבדלה: **ב** וזהו נוסח קידוש היום. ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו ורצה בנו ושבת קדשו באהבה ורצון הנחילנו זכרון למעשה בראשית תחלה למקראי קדש זכר ליציאת מצרים כי בנו בחרת ואותנו קדשת מכל העמים ושבת קדשך באהבה וברצון הנחלתנו ברוך אתה ה' מקדש השבת: **ג** וזה נוסח ההבדלה. [ב] ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם המבדיל בין קדש לחול ובין אור לחשך בין ישראל לעמים ובין יום השביעי לששת ימי המעשה. ברוך אתה ה' המבדיל בין קדש לחול: **ד** עיקר הקידוש בלילה. אם לא קידש בלילה בין בשוגג בין במזיד מקדש והולך כל היום כולו. ואם לא הבדיל בלילה מבדיל למחר ומבדיל והולך עד סוף יום [ג] שלישי. אבל אינו מברך על האור אלא בליל מוצאי [ד] שבת בלבד: **ה** אסור לאדם לאכול או [ו] לשחות יין משקדש היום עד שיקדש. וכן משיצא היום אסור לו להתחיל לאכול ולשחות ולעשות מלאכה או למעום כלום עד שיבדיל. ולשתות ימים מותר. שכן או עבר ואכל ושתה קודם שיקדש או קודם [ו] שיבדיל הרי זה מקדש ומבדיל אחר שאכל: **ו** מדברי [סופרים] לקדש על היין ולהבדיל על היין. ואף

א טור סימן רע"א סמ"ג עשין כ"ט: ב טור סי' רנ"ט סמ"ג שס: ד עי' בטור סי' רע"א: ה טור וסמ"ג שס:

שאף הנשים חייבות ע"כ ונסח הקידוש ידוע הוא. ונסח ההבדלה נחלקו בו שס פ' ערבי פסחים (דף ק"ג: ד). והעלו בגמרא כדברי רבינו. וזה מוסכם:

ד עיקר הקידוש בלילה וכו'. שס (דף ק"ו). עיקר קדוש בלילה הוא ואמרו שס (דף ק"ה). מי שלא קדש בע"ש מקדש והולך כל היום כולו. ויש מי שכתב שפרשת ויכלו שנהגו לומר כמו שכתבאר אינה אלא במקדש בליל שבת כדני: ואם לא הבדיל בלילה וכו'. שס (דף ק"ו). אמרו בני ר' חייא מי שלא הבדיל בע"ש מבדיל והולך כל השבת כולה עד כמה ח"ר זירא עד רביעי בשבת ונחלקו בדין זה הגאונים ז"ל שיש מהן גורסין בסוף השמועה (דף ק"ז). כלשנא בתרא מבדיל והולך כל היום כולו וכ"נ מן ההלכות ורבו קצרות הגאונים ז"ל בזה. ודברי רבינו מחוורין אע"פ שדעת האחרונים כדעת ההלכות. ומשעה באב שחל להיות באחד בשבת העלה הרמב"ן ז"ל שאין כאן הבדלה על הכוס אלא בתפלה בלבד ואינו צריך להבדיל בליל מוצאי משעה באב: אבל אינו מברך וכו'. שס (דף ק"ו) מפורש. ח"ר יעקב אבל לא על האור:

ה אסור לאדם לאכול או לשתות יין משקדש היום וכו'. כך היא הנסחא בקלם הספרים ויראה מזה שלשמות מים מותר קודם קידוש כמו קודם הבדלה. ויש שכתב בזה או לשמות סתם. ואף לזה הנסחא אפשר שדעת רבינו ממ"ש בסיום הבדלה ולשמות מים מותר שאף קודם קידוש מותר. ונאמן (דף ק"ה). גבי הבדלה מפורש רבנן דבי רב אשי לא קפדי אמאי ויש לדמות קידוש להבדלה כדברי רבינו והרשב"א ז"ל השיב שקודם קידוש אפי' לשמות מים אסור והביא ראיה מן הירושלמי וכן נהגו: וכן משיצא היום וכו'. אכילה ושמה מפורשין שס ועשיית מלאכה פ' שאל בשבת (דף ק"ג:). אסור לאדם לעשות חפצו קודם שיבדיל והימר שחית המים הזכרתינו בסמוך: שבח או עבר וכו'. בערבי פסחים (דף ק"ז). טעם מקדש טעם מבדיל:

ו מדברי סופרים וכו'. הקידוש פשוט שאינו מן התורה על היין ויתבאר לפנינו שאם מתאווה לפת יותר מן היין מקדש על הפת. וההבדלה מצוה צרכות (דף ל"ג) פרק אין עומדין

מגדל עוז

דקדוקי המשפחין שעולה האלכסון יותר ממתי חומשי על ריבוע האמה ורבותיו ז"ל לא הקפידו בזה לפי שהוא דבר מועט ביותר ואין כל אדם יכול לעמוד עליו אך ר"מ ז"ל מאחר שנתחכם בכתבת המשניות עמד וזיך כל אופן המשפחין לחשבון שמונה אמות אלו הנה זאת תקרובה כן היא: **ימ אפילו עבר ושפחה** עד סוף הפרק. פ' כילד מעבדין (דף נ"ח):

פרק כ"ב א מצות עשה וכו' עד שבת וקידוש. פרק ערבי פסחים (דף ק"ו) מפורש להדיא: וצריך לזכור עד שהבדלה. פרק ערבי פסחים ובצרכות ובמלכתא אמרו זכור את יום השבת לקדשו בצרכה. עוד מלאמי לו ראיה ריש מסכת זיר דמתמה צלמולא להדיא חילמא קדושא ואצלמא והרי מושבע ועומד מהר סיני הוא וכ"כ הר"מ ז"ל מקולי אלא שפירשו כר"ת ז"ל ועוד כתב סמך להוכיח על הבדלה שהוא מן התורה כמו הקידוש כמו שכתבתי לפנינו בסמוך. ועוד ראיתי אני כי אמרו ז"ל צירוש זכור ושמור צדיבור אחד נאמרו לשון זכור הוא מצות עשה וזכרה בכניסתו שמקדשין אותו בצרכים ברמז ז"ל שבת כלה ולשון שמור שייך ציאלתו שלא ינהג בקדושת קדש מנהג חול עד שיבדילו ויקבעו ויושיבו על כנו ובפ"ק דשבעות ובפרק מי שמתו זכור ושמור כל שישנו צרכיה ישנו בשמירה והי נשי הואיל ואיתנהו בשמירה איתנהו צרכיה ע"כ. הנה עשו שמור לאו דק"ל כל השמר פן ואל אינו אלא לא תעשה עוד רמז ז"ל במדרש זכירה ביום ושמירה בלילה וכפסטה זה שמוסיפין מחול על הקדש וסודו ידוע למקובלים בסמית התורה ולהם ארמו גס אני ואומר זכירה בקידוש ושמירה בהבדלה בלאו הלא מכלל עשה ואף על פי ששניהם מן התורה הקידוש עיקר

והבדלה טפילה לו כחשומין דראשון. ומה נכבד רמזם בגלותם הם בשמחין דיקנה ז"ל קדושא ואצלמא חלא מילתא היא וכן ביארו דקידוש כניסתו דומה למלך שנתם למדינה כו' כלשונם פרק כל חבתי הקדש שבת כלה שבת מלכה והבדלה במוצאי שבת דומה לאפרסום שיוצא כו' והמשכיל ידום. ופשוטו נראה כן פרק ערבי פסחים בשמחא דזכרהו על היין בכניסתו בשמחא אסיקנא דכבוד יום עדיף מכבוד לילה מדע דהא מאן דלית ליה אלא כוס אחד אמרין דלישכחיה עד למחר אי לא משום טעמא דחגיגה מוזה בשמחה וכן פסק ר"י צרי"ן מ' מ'ג"ש ז"ל, ועוד דסמך צלמולא צני למימר אליבא דרב הוגה טעם לא יקדש טעם יבדיל וכן מנעי ליה למימר דמבדיל אשכחא ולא מקדש אלא אחמרא ואע"ג דלא קיימין לפוס הלכתא ריהטא דשמחא הכי אולא ובהדיא אמרין התם מפסיקין לקידוש ואין מפסיקין להבדלה והכי נמי אסיקנא הא דאמר רב עמרם אמר רב שבת קובעת לקדוש ואינה קובעת להבדלה למדנו כי הקידוש עיקר והבדלה טפילה לו כל שומר שבת מחללו ואף כי שמיים מן התורה צרכיה ובשמירה הדברים אמורים אך הכוס מדברי סופרים כמו שכתבנו והאנן גדולה ע"פ הבאר. והנה יעמי מלאמי לה"מ ז"ל הלכות מצוות הדין מפורש מצוה מצוה דמקדש דמקדש מיר: ובהדיא ח"ר חייא ז"ל אלא ח"ר יוחנן

ד ה עיקר הקידוש ב' עד ומבדיל אחר שאכל. פרק ערבי פסחים: **ז** מדברי סופרים לקדש על היין ולהבדיל על היין. פרק ערבי פסחים ובצרכה מקומות. ובהדיא ח"ר חייא ז"ל אלא ח"ר יוחנן אנוי כנסת הגדולה חיקו להם לישראל קדושין והבדלות כלומר נוסח הנצרכות וקביעות מקום זכירתן בין בתפלה בין בצרכה המזון וגמר דבריו בתפלה קצעה בתפלה העשירו קצעה על הכוס וכ"כ ר"מ ז"ל מקולי וכן כתב הרמב"ן ז"ל צירוש התורה בפרשת יתרו בפסוק וזכור:

ואע"פ

הגהות מיימוניות

א [א] ב' מי שמתו ופרק ג' דשבועות נשים חייבות בקידוש דבר תורה כל שישנו בשמירה ישנו בזכירה ע"כ: **ג** [ב] אבל כשהבדיל בתפלה מותר במלאכה אע"פ שעדיין לא הבדיל על הכוס. וכן אם אמר רק המבדיל בין קדש לחול כך אמרין בפרק שואל במערבא אמרי המבדיל בין קדש לחול ועבדי צרכיהו אבל אכילה ושתיה צריך הבדלה על הכוס בדאמימר בת שוות וכו' ע"כ: **ד** [ג] בה"ג ובפירוש ר"ת גם בהבדלה כל היום כולו אבל בס"ה כתב כבעמוד וכן בראב"ה וכן באלפסי וכן סה"ת: **ד** [ד] רשב"ם פירש הטעם הואיל ותחתיה ברייתו הוא כדאיתא פרק מקום שנהגו: **ה** [ה] צ"ע דלא מצאנו היתר אפילו למים והא דרבנן דבי רב אשי לא קפדי אמאי משמע בספר דלא קאי אקודם קידוש אלא אקודם הבדלה ע"ש דמיייתי לה אדרב הונא ותנא משמיה דר' יעקב דאמר הטועם קודם שיבדיל מיתתו באסכרא כו' ע"ש. וכן מהר"ם אומר שאסור למעום אפילו מים קודם קידוש וכן בשחרית קודם קדושא רבה ע"כ: **ו** [ו] וכתב בה"ג הא דאמר טעם מבדיל ה"מ באורחא אבל למחר אי לא טעם מידי מבדיל אבל אי טעם מידי ביום או בלילה אינו מבדיל ראב"ה. אבל באלפסי כתב דאפילו למחר מבדיל אף על גב דטעם בין ביממא בין בליליא ע"כ: **ז** [ז] וכן פ' ר"י בפרק ערבי פסחים ובפרק מי שמתו ובפ"ג דשבועות דקדוש מראורייתא אבל מה שהצרכו לאומרו על היין אינו אלא מדרבנן ע"ש, ע"כ:

בבית

והבדלה טפילה לו כחשומין דראשון. ומה נכבד רמזם בגלותם הם בשמחין דיקנה ז"ל קדושא ואצלמא חלא מילתא היא וכן ביארו דקידוש כניסתו דומה למלך שנתם למדינה כו' כלשונם פרק כל חבתי הקדש שבת כלה שבת מלכה והבדלה במוצאי שבת דומה לאפרסום שיוצא כו' והמשכיל ידום. ופשוטו נראה כן פרק ערבי פסחים בשמחא דזכרהו על היין בכניסתו בשמחא אסיקנא דכבוד יום עדיף מכבוד לילה מדע דהא מאן דלית ליה אלא כוס אחד אמרין דלישכחיה עד למחר אי לא משום טעמא דחגיגה מוזה בשמחה וכן פסק ר"י צרי"ן מ' מ'ג"ש ז"ל, ועוד דסמך צלמולא צני למימר אליבא דרב הוגה טעם לא יקדש טעם יבדיל וכן מנעי ליה למימר דמבדיל אשכחא ולא מקדש אלא אחמרא ואע"ג דלא קיימין לפוס הלכתא ריהטא דשמחא הכי אולא ובהדיא אמרין התם מפסיקין לקידוש ואין מפסיקין להבדלה והכי נמי אסיקנא הא דאמר רב עמרם אמר רב שבת קובעת לקדוש ואינה קובעת להבדלה למדנו כי הקידוש עיקר והבדלה טפילה לו כל שומר שבת מחללו ואף כי שמיים מן התורה צרכיה ובשמירה הדברים אמורים אך הכוס מדברי סופרים כמו שכתבנו והאנן גדולה ע"פ הבאר. והנה יעמי מלאמי לה"מ ז"ל הלכות מצוות הדין מפורש מצוה מצוה דמקדש דמקדש מיר: ובהדיא ח"ר חייא ז"ל אלא ח"ר יוחנן

ד ה עיקר הקידוש ב' עד ומבדיל אחר שאכל. פרק ערבי פסחים: **ז** מדברי סופרים לקדש על היין ולהבדיל על היין. פרק ערבי פסחים ובצרכה מקומות. ובהדיא ח"ר חייא ז"ל אלא ח"ר יוחנן אנוי כנסת הגדולה חיקו להם לישראל קדושין והבדלות כלומר נוסח הנצרכות וקביעות מקום זכירתן בין בתפלה בין בצרכה המזון וגמר דבריו בתפלה קצעה בתפלה העשירו קצעה על הכוס וכ"כ ר"מ ז"ל מקולי וכן כתב הרמב"ן ז"ל צירוש התורה בפרשת יתרו בפסוק וזכור:

[קל. - קל. - קל.]

דנקטינן דאינו מצדיל אלא כל היום כולו נמצא שאין לה תשלומין **כלל** ”דכיון שיום”^(א) אחר הלילה כל יומא מוצאי שבת הוא^(ב). ואפשר לומר לדעתו ז”ל שלפי שעשאוהו כפושע ומוזד* כיון שלא הצדיל כל היום כולו לא נתנו לו תשלומין כדאמרין צפרק תפלת השחר (צרכות כו.) דמי ששכח ולא התפלל

מנחה מתפלל ערבית שמים אפילו הכי אם הזיד ולא התפלל אין לו תשלומין וכאן אפילו שכת דשוכח מוזד הוא כיון שעצר יום אחד ולא נזכר אצל היכא דלא אפשר כגון בתשעה באב סמכין אלישנא דאמימר דאמר מצדיל והולך כל השבת כולה.

ומיהו הרמב”ן ז”ל כתב צספר תורת האדם (שם ד”ה ומסתגרה) דאפילו למאן דאמר מצדיל והולך כל השבת כולה הצדלה של מוצאי ”שבת שלן”^(ג) תשעה באב אינה זריכה תשלומין שלא נתחייב אותו מוצאי שבת צהצדלה על הכוס דהא אמרינן צפרק אין עומדין (צרכות לג.) בתחלה קצעוה בתפלה העשירו קצעוה על הכוס חזרו והענו קצעוה בתפלה והם אמרו המצדיל בתפלה צריך שיצדיל על הכוס וכיון שהצדלה על הכוס מטולטלת היא צין עניות לעשירות אין לך עניות גדולה מתשעה באב שכל ישראל עניים מרודים הילכך לא מייחייבא בתשלומין*.

ובת טוות. לן בתענית ולשון ארמי הוא דגניאל ^{(י, יט):} **ש”מ ת”ת. שלשה דצרים צסדר הצדלה ואע”ג דשמעין מינה**

דמצדילין על חמר מדינה אע”פ שאינו יין לא קא תשיז ליה דלא איירי אלא צסדר הצדלה אי נמי מילתא דפשיטא היא דכיון דאין יין צעיר טוב לו שיצדיל על השכר משיאכל צלא הצדלה. ומדאמרין דאמימר בת טוות שמעינ דאע”ג דמקדשין על הפת כדאיחא צסמוך (קו:) אין מצדילין עליו וטעמא דמילתא דכיון דאין קדוש אלא צמקוס סעודה פת מעמינא דקדוש הוא אצל אינו מענין הצדלה והכי נמי משמע מדאמר צצרכות (לג.) דכשהענו אמרו שהמצדיל בתפלה אין צריך שיצדיל על הכוס ואם איחא אכתי אחאי לא מצדיל על הפת אלא ש”מ דהצדלה על הפת ליתא כלל: [קל.] **זכרהו** ע”ד היין בכניסתו. דמסתמא הכי קאמר קרא לקדשו צכניסמו: אין ע”י אע”א בלילה ביום מנין. משמע לי דהך דרשא אסמכתא צעלמא היא דאי קידושא דיממא דאורייתא היכי לא אמרינן ציה אלא צורא פרי הגפן ותו לא והלא צרכה זו צרכת הנהנין היא ולאו מעין קידושא היא אלא קידושא דאורייתא צלילה היא דהוי צכניסמו אלא משום דצבזד יום עדיף מצבזד לילה (קה.) ראו חכמים לעשות ציום זכר לקידוש והיינו צורא פרי הגפן ותו לא שהוא התחלת קידוש של לילה ועוד שלפי שאין אומרים שירה אלא על היין (צרכות לה.) כיון

א מיי” פכ”ד מהלכות שבת הלכה ד טוש”ע אור”ח סימן רנט סעיף ו:
ב מיי” שם פכ”ט הלכה א טור אור”ח סימן רעא:
ג *מיי” שם פכ”ט הלכה י סמג שם טוש”ע אור”ח סימן רפט סעיף א:
ד מיי” שם פכ”ט הלכה ט סמג עשין כט טוש”ע אור”ח סימן רעב סעיף יב:

שולמי הגבורים

א וע”ד הפת נראה דגם רבינו קוצר דאין מצדילין עליו והטור (פי’ רנט) כתב צסם הר”ם דיש לחזר שלא יציא הלחם על השלתן עד אחר הצדלה ואם הביא פורס עליו מפה ומכסו לפי שהוא מוקדם צפסקו וצריך להקדימו אם לא יכסנו:

לשון ריא”ז

[ה”א אות ב] ואם אין לו יין צמ”ש אינו אוכל כלום עד שימצא למחר יין ויצדיל שאין מצדילין על הפת כדרך שמקדשין על הפת:

לשון ריא”ז

ב [שם] ומי שלא הצדיל צמ”ש מצדיל והולך עד סוף יום שלישי וי”א מצדיל והולך כל יום ראשון צצנצד שך היום גרסת ספריהם:
ג כתב הרא”ש (פי’ טו) ואם תאמר וההוא סבא היאך שמה קודם המצרך הא אמרינן צפרק שלשה שאכלו (מח.) אין המסובין רשאין לטעום עד שיטעום המצרך וי”ל דפשט ידו ליקח הכוס לפי שהיה מאכין אצל עדיין לא שמה ויש מפרשים היינו דוקא גבי המוציא שצריך המצרך לטעום כדאמרין צפ’ (הרואה) [ראוהו צ”ד] (ר”ה כע:) לא יפרוס אדם פרוסה לאורחין אא”כ אוכל עממה הילכך לא יטעום אחר לפניו אצל גבי קדוש דאין חוצה רק שיטעום אחד יכול אחר לטעום לפניו מיהו צירושלמי (צרכות פ”ו ה”א) משמע דאין חילוק דגרסינן הסם אמר ר’ אבא צסם רבינו אין המסובין רשאין לטעום עד שיטעום המצרך ר’ יהודה צן לקיש אומר שומין אע”פ שלא שמה הוא ולא פליגי מה דא”ר אבא כשהיו כולן זקוקים לכוס אחד ומה דלמר ר’ יהודה צן לקיש כשיש לכל אחד ואחד כוסו צידו והשתא ניחא הכא כשהיה כוסו צידו וצריך לומר כי כוסות שלהן לא היו פגומין שיהו ראויין לצרכה שאנו רואים כאילו כל אחד קדש על כוסו ואע”פ שאין צריכין לשמות לכשתלה מיהו מצוה לשמות וכן צצבת אם רצה כל אחד לאכול לשאר כוסות והכא משמע דלא צריך דההוא סבא שמה מכוסו ומכוס צצרכה לשלו וי”ל דאין ראייה מהכא דאיכא למימר דגמין כוסו להושיט למצרך שיספיק לכוסו וגמין ושמי דקאמר פירוש

שמצרכין על היין תחלה שלא כדרך שאר הסעודות הוי כעין צצבת ושירה לקדשתו של יום ומשום דלא הוי אלא מדרצנן לא ראו להאריך צו יותר כדי שלא להשוותו לקידושא של לילה. **וקראוהו קידושא רצא לכנוי לפי שאינו עיקר כקידוש של לילה וזוטר שיעוריה כדקרינן לסומא סגי נהור** ^(שם נח.).

ומ”מ כיון דתקנוהו רצנן כעין קידוש אפשר שאף ציום אסור לטעום קודם שיקדש ואפשר שצריך גם כן שיהא צמקוס סעודה כקידוש של לילה וכן כתב הרמב”ם ז”ל (פכ”ט ה”י) מהלכות שבת אצל הראצ”ד ז”ל השיגו ואמר דכיון דהאי קידושא מדרצנן צעלמא הוא מותר לטעום קודם שיקדש ולא אסרו אלא לקידוש של לילה:

ואגיד ביה. האריך צו לדעת אם יסרהצ אחד מהם לשמות וצכן יצין צצורה פרי הגפן רגילין לומר ומו לא שאם לא ק היה אומר להם קידוש גדול של לילה כמנהגם:
חזייה דההוא סבא דהוה גחין ושתי. מהא משמע דהאי דנהיגי דרמו מכסא דצרכתא לכל כוס וכוס לאו חיוצא היא דהא סבא לא נטר להכי משום דנהיגי ציה יקרא עד דשקיל ליה צצנצד*:

[קל:] **צמל ידיו ע”א יקדש.** פרש”י ^(מ) ז”ל לא יקדש הוא כדי שלא יסיח דעתו ויצטרך ליטול ידיו פעם שנית ודחינן ליה מדצב דהוה מקדש אריפתא וצודאי דהוה משי ידיה מעיקרא אלמא אין הקידוש מפסיק צין נטילת ידיים לאכילה. ואע”ג דאיכא למידחי דדוקא צמקדש על הפת הוא דלא הוי הפסקה לפי שהפת לפניו ודעתו לאכול מיד לאחר קידוש אצל כי מקדש אחמרא הוי הפסק אפילו הכי כיון דתלמודא לא דחי הכי אכן ^(נמין) לא מפלגינן צינייהו. ומיהו לכשתלה מקדשין ואחר כך נוטלין צצ”ה דאמרין צפרק אלו דצרים (צרכות צב:) דתכף לנטילת ידיים סעודה.

ותמהני אם איחא דלא מפלגינן צין מקדש אריפתא למקדש אחמרא רצ היכי עצר אדצית הלל והוי משי ידיה מעיקרא ואפשר דמשום חציצותא דריפתא הוה עציד הכי אע”ג דלא מקיים מצוה נטילה מן המוצחר ומיהו מינה ילפינן דאע”ג דמקדש אחמרא לית ליה לממשא ידיה עד צחר קידוש צצית הלל מיהו אי משא ידיה מעיקרא שפיר מצי לקדושי ולא הוי היסח דעת זהו חורף פירושו ז”ל.

והר”ז הלוי ז”ל פירש דצב לטעמיה דאמר טעם אינו מקדש (קו:) ואף זה שנטל ידיו גלה דעתו שקפץ לאכילה וחלזל צקדוש היום והוה ליה כאליו טעם ולא יקדש הוא אצל אחרים מקדשין לו. ודחאה ר’ יצחק להא שמעתא דכיון דאפשר לקדושי אריפתא אין זה זלוזל צקידוש היום ומקדש על איזה מהם שירצה

המאור הקמן

שמעתא דכיון דאפשר ליה לקדושי אריפתא אין זה זלוזל בקדוש היום ומקדש על איזה מהם שירצה ואף על פי שנטל ידיו וכל שכן אנן השתא דקיימא לן טעם מקדש לא חיישינן להא דרב ברונא כל עיקר:

הראב”ד

אומרים מווגים את הכוס ואחר כך נוטלין לידיים קאמרי משום חזקף לנטילת ידיים סעודה ואמר להו רב יצחק לאו צנטילת ידיים תליא מלתא דוימנין דמשי רצ ידיה משום דמספקא ליה צמאי מקדש וכי חזי להו לתרווייהו וחצוי ליה חמרא מקדש עליה ואפשר דהדר משי ידיה צצית הלל אי נמי דמנטר לידיה לסעודתא ולא צצריך טפי:

בהקדושיא שיום אחר הלילה נקרא א"כ כל היום מ"ש הוא וכן הגי'מהר"י בצלאלש (מהר"ן שפירא א"ש): (ז) כ"י וכו"ה בחידושייו: (ח) לפנינו פ"י כן הרשב"ם: (ט) כ"י: (י) נ"ב אחריתי (כ"ה):

ד לשון ריא”ז [ה”א אות יח] הבקדש על היין מקדש ואח”כ נוטל ידיו שיהא חזקף לנטילת ידיים סעודה ולא יפסיק הקידוש צימחים ואם נטל ידיו תחלה ה”ז יכול לקדש על היין וא”צ נטילה אחרת כמזכרם הרלויות:

שיכרא. שכר תמרים: עד רביעי בשבת. אצל מרציעי ואילך לגבי שבת הגא מתחשב: אבא ע”א האור. אם לא צירך צורא מאורי האש צלילה צמוצאי שבת שוב אינו מצרך: עקדשו. משמע צשעה שמתקדש היום: אין ע”י אע”א ביום. לקמן פריך דלצנה עיקר קידושא צלילה הוא דכניסמו היא קדושתו: עיברר מר קדושא רבה. צפה”ג ולקמן מפרש דקרי ליה קידושא רצה לפי דצכולהו קידושי אמרינן ליה: אגיד ביה. האריך צו: הנוצל ידיו ע”א יקדש. דקדוש מפסיק צין נטילה לאכילה והוי היסח דעתו וצעי נטילה ^(י)אחר קידוש:

הגהות וצינונים מהב”ח ושאר מפרשים

(א) נ”ב אי הכי (כ”ה):
(ב) ולא מחייב וכו’ עד אבל לא על האור נ”ב כ”ז הגה הוא [וכן הד”ת מוחק כל זה] ונ”ב כך היא גי’ א”י [קה:] ת”ר הנכנס לביתו במוצ”ש מברך על היין ועל המאור ועל הבשמים ואח”כ אומר כוס אחד מניחו לאחד המזון ומשלשלן כולן לאחריו ולא אמרינן חביבא מצוה בשעתה כו’ ש”מ מהא מתניתא תמניא ש”מ המבדיל בתפלה צריך שיבדיל על הכוס וש”מ ברכת המזון טעונה כוס וש”מ כוס של ברכה צריך שיעור וש”מ המברך צריך שיטעום וש”מ טעמו פגמו וש”מ טעמו מבדיל וש”מ אומר ב’ קדושות וש”מ ב”ש היא ואלבי” דר’ יהודה. רב אשי אמר טעמו פגמו וכוס של ברכה צריך שיעור חרא מילתא הוא וה”ק מ”ט טעמו פגמו משום דכוס של ברכה צריך שיעור. רב יעקב בר אבדי קפיד אצבאב פגימא רב אדי בר שיש קפיד אכסא פגימא מר בר רב אשי קפיד אפי” אחביאתא פגימתא: ת”ר זכור וכו’ (כ”ה): (ג) נ”ב אלא (כ”ה): (ד) נ”ב להתוא (כ”ה): (ה) צ”ל דכיון שחיים הוצרך אחר הלילה בוצא יומא (ד”ח): (ו) ר”ל פריך על בה”ג דאמר שמבדיל במוצאי ט’ באב והלא זה פשוט דאם אנו נקטי’ דאינו מבדיל אלא כל היום א”כ אין לה תשלומין כלל דאם היה לו תשלומין גם ביום של אחריו הוי לו תשלומין אלא דאי דמה שמבדילין כל היום צריכין לומר הטעם דכל היום נקרא מ”ש וא”כ למה מבדיל במט”ב. ומשני דזה שאנו נקטינן שאינו מבדיל אלא כל היום אבל כל היום מיהא מבדיל אין הטעם משום דזה נקרא מ”ש אלא משום דנקרא תשלומין והא דאין לו תשלומין בלילה לפי שעשאוהו כמזיד ודו”ק ומ”ה צריכין להגייה

[illegible]

גליון הש"ס

[illegible]

בַּעַל נַפֶּשׁ. חֲסִיד נָא. יִרְאֵה שְׁמֵי הַחֶדֶר עַל
נַפְשְׁךָ [נַפְשְׁךָ מ.]. וְרָמַז.
דֵּלָה אֲזַי בְּחַד רוּבָא [לִקְמָן
יֵא.]. וְזֶה רוּבָא אֲמַר
מִיִּזְבוּשָׁא. שְׁגוֹר עַל כָּל
כּוֹחִים מִשּׁוֹם אֲחֵר שֶׁנֶּאֱמָר
דִּמְיוֹת יוֹנֵה בְּחַד גְּרִיזִים
וְהִשְׁתַּחֲוּ לָהּ [יִבְמוֹת קִיט.].
פִּשְׁשִׁיָּה דִקְרָא. לִפְנֵי
שִׁטּוֹת שֶׁל מִקְרָא [קִידוּשֵׁין
פ.]. וְהַשְׁמַד הַמִּצֵּד כִּי

ורבנן מטמאין ואמרנן
מ"ט דרבי מאיר רוב
תירוקות מטמאין ומיעוט
אין מטמאין טמא
מיעוטא חלוקה דיעסין וזו
בחזקת טהרה צומדה
ואיתרע על רובה האא נמי
לעין כותים חיישנא
למיעוט וגזר רובה אטו
למיעוט: ואם לאו אתבין
את אשר לפניך. כלומר
האב מודה שלפניך דלא
רובין מדי ואם לאו רובא
חזון מיעוט וחלובין מיעוט

[כ] חִיבָה "לִיָּה" לִיָּה
 בְּכַתִּי, וּבְכַתִּי נִשְׁחָשׂוּ
 הַנּוֹסָה הַנּוֹסָה
 בְּפִשְׁפִּישִׁי, וְכֵן הוּא
 בְּרִשְׁתִּי כְּחֵי דְלִיָּה
 חִיבָה "לִיָּה" וְהַפֶּסֶק
 הַקֶּדְדָה צִיל אַחֲרֵי
 חִיבָה לְפִשְׁפִּישִׁי: [ג] וְגִרְסִין
 בְּקֶצֶת סִי' לֹא גִרְסִין
 וְהוֹנֵן רִשְׁתִּי (שִׁשְׁמִק),
 וְכֵן לִיָּה בְּעִירֹב
 וּבְעִיָּה: [א] וְצִיל דְּתִיָּה
 (צִיָּה), [ז] כִּי כְּהוֹן
 בְּכַתִּי, [ח] בְּכַתִּי כְּחֵי
 גִּסְפִּי וְהַתִּנִּי
 וְלִפְנֵי חִיבָה וְלֹא הוּדוּ
 הַעֲתִירֹת דְּמֵאָה הֵם

דעקת ללמוד פירש ממנו
 וז' אחר: אי לשחיתא
 לך נפש מהתם גזרו
 בהו. כלומר רבן גמליאל
 וז' מאיר גזרו עלתק:
 משמר שבתו בשוק.
 כלומר מפני ארם
 משמר שבת בצנעא לא
 משמר כיון דבפני רב
 ארם משמר שבת מבטל
 רשות אם שבת ולא עידי
 עם שז' חזר מעיש ארם
 עלתק עד שיבטל לך
 רשות בשבת דדינך לענין
 ביטול רשות כשרא לא
 אם עובר כוללים וז'
 עמהם חזרו ושבתו ולא
 בכו מעיש אסור בשבת

לא ישיבו אדם בליו. לעשות כן מלאכה: בערב שבת. דנראה כמחשבת לזכר שבת: אמר קצין דמיס. כשכרו דכין דקולץ דמיס דכין קטנה. וזית שמי לא מודו בקץ דהא לא עדיף ממוכר ומשאל או טמן כמתנה אלא מילתא דכ"ה אשמועין דמלא קצין לא פליגי דאקור: אביתו. על מי שנשאלו לו: אביתו הפסוק דאחופה. לעיר שנשאלו: והלא קצין. ואמאי אקור ב"ה הא [אחופה] שרי דאמרי אין משלחן אלא איך קצין דרואר. שטון העיר גלות אגרת: שביח בהמה. משלחן קצין כדן שריע השלח למר לית דואר ולמר לית הסמך לעיר ורשא דאין משלחן כלל בלא קצין דלא קביע כמתנה ואם לא ימלא אומי ילך אחריו שבת: מפליגין. מפרשין מן היבשה לים: ודאקור. עס הנכרי ע"מ לשבות ור"ש לטות: ובצור צדין. אינו אלא מהקר יום אחד ובע"ה יום השוק (פסחים ט:): גוששת. שמהלכה סמוך לקרקע:

הנהגות וצינונים

מחבר וסאד פפשיס (א) מן תירי וכו' עד ובחמישי מותר מוקף וגיב: כי"ו תנא. היא (כ"ה). דר"ח: (ג) תא"מ (כ"ה). א"י. פ"ש: (ד) כמתה משלחן כדני שריע כצ"ל (כ"ה): (ה) כגון כממליג שריע לעסק במשטות של חללים ולשבות במקום אחר אין ראוי מפני הסכנה דהוי כמו מודר וגדור לטות דהפקדן הוא (מחרי"ם א"ש):

שמן לאור

א משפט דלפני רבינו ז"ל לא היה כותב בהלכות הרי"ף הקושיות שהקשה הרי"ף ז"ל על פי הג"ל ב"ה פירוש משום פונג שבת דק בתשובה הוא דרדור בו הרי"ף ובאמת בשו"ת הרי"ף סי' שיי' לא כי מדעתו פי' הג"ל כגוששת משום חתומין אך כי ראיתי מי שפי' כזה ולא השיג שם רק חרא קושא שאם היה מטעם זה היו מפרשים אותו כי ישיש ובח"י הרמב"ן עירובין מ"ג. כי הרי"ף צוה להגיה בהלכות חשבות הריבה על פי' הג"ל ובמקצת נטויה הלכות כחובות הקושיות ע"ש.

ב כדאיתא בגיטין דף ע"ז ע"א.

בשבת לאו דספיין ליה און אלא דמחויין ליה ושקיל איהו לנפשיה אי נמי דספיין לדידן ואכלי איהו כהדן: גרסינן בגמ' (יט.) תנו רבנן לא ישיכיר אדם כליו לנכרי בערב שבת וברביעי ובחמישי מותר כיוצא בו אין משלחין אגרות ביד נכרי מערב שבת וברביעי ובחמישי מותר אמרו עליו על ר' יוסי הכהן ואמרי לה יוסף ההפיד שלא נמצא כתב ידו ביד נכרי מציגם והשמיטה הרב אלפס ז"ל נראה שהוא סובר דכ"ש דלית לכו שציתת כלים אחיז ולא קי"ל כותיהו. ולא מתמוד דא"כ אפילו צריעי ובחמישי ליחסק וכבר השיגו הר"י הלוי ז"ל.

א"א ודאי ככ"ע אמי וכללים שאין עושין כהן מלאכה כגון מטה וחלוק וטעמא דמילתא משום דנראה כעומד וטוטל שזכר שבת אצל צריעי ובחמישי מותר דוקא דהכלה כגון שמסיר לו לשנה או להדס הא שמירות יום אסור וכדמציא צפרק הזהב (ב"מ נח.) השוכר את הפועל לשמור את הפרה לשמור את הזרעים אינו נוטל שכר שבת היה שכיר מדש שכיר שנה נוטל ממנו שכר שבת ואפילו הכי צ"ע ש"ס אסור דכין שלמחר לאו משמים צו למלאכתו וצוהן ממנו לזית החששן מיתחוי כשכר שבת* וכיוצא זו דקתני מיידי בשלא קצין וכגון ששכרו לימים דבר קצוב כלל יום ויום צהליכמו ובחורמו אלא שאינו מקפיד עמו ממי ילך וצכ"ג צ"ע ש"ס אסור דכין שהוא שוכרו לימים* והוא שוכרו צ"ע ש"ס כשיואל בשבת נראה כאילו התנה עמו כך אצל צריעי

ובחמישי מותר והאילו אסור

רבנן רבנן אין משלחין אגרות ביד נכרי בערב שבת קצין לו דמים בשכרו דכדייה קא מרס וצ"ע לא מודו בקץ דהא לא עדיף ממוכר ומשאל וטמן מחנה אלא

[ט.]

אשמועין מילתא דמים הלל דנלא קצין לא פליגי דאקור: כדי שיגיע לביתו. של מי שנשאלו לו: אבית הפסוק דאחופה. לעיר שנשאלו: והלא קצין. ואמאי אקור ב"ה הא אמיז לעיל דשרי: והא אמרת רישא אין משלחין. אלא אם כן קצין:

[י.]

אין נזקקין לו: א ת"ר לא ישיכיר אדם כליו לנכרי ערב שבת (ע"ם חשיכה) וברביעי ובחמישי מותר: ת"ר אין משלחין אגרות ביד נכרי ערב שבת עם חשיכה אלא אם כן קצין לו דמים* ב"ש אומרים כדי שיגיע לביתו ובה"א יכדי שיגיע לבית הסמוך לחומה והלא קצין אמר רב אשי ה"ק אם לא קצין בשי"א כדי שיגיע לביתו ובה"א כדי שיגיע לבית הסמוך לחומה והא אמרת רישא אין משלחין כלל* לא קשיא הא דקביע דואר במתא הא דלא קביע דואר במתא שמעיין השתא היכא דקצין לו דמים משלחין אותו בין מגיע בין לא מגיע והיכא דלא קצין לו דמים אי קביע דואר במתא (א) אין משלחין אלא עד שיגיע לבית הסמוך לחומה ואי לא קביע דואר במתא אין משלחין כלל אלא אם כן קצין. פי' דואר איש ידוע שכל כתב אצ"ו יובל והוא משכיר ומשלח כל אגרת למי שנשתלחה אליו: ת"ר אין מפליגין בספינה פחות משלשה ימים קודם השבת *במה דברים אמורים לדבר הרשות אבל לדבר מצוה מפליגין ופוסק עמו על מנת ל לשבות ואינו שובת דברי רבי רשב"ג אומר אינו צריך ומצור לצידן אפילו בערב שבת מפליגין יש מי שאומר הא דתניא אין מפליגין בספינה פחות משלשה ימים קודם השבת בזמן שהספינה גוששת ואין במים עשרה טפחים

אליו: ת"ר אין מפליגין בספינה פחות משלשה ימים קודם השבת *במה דברים אמורים לדבר הרשות אבל לדבר מצוה מפליגין ופוסק עמו על מנת ל לשבות ואינו שובת דברי רבי רשב"ג אומר אינו צריך ומצור לצידן אפילו בערב שבת מפליגין יש מי שאומר הא דתניא אין מפליגין בספינה פחות משלשה ימים קודם השבת בזמן שהספינה גוששת ואין במים עשרה טפחים

ובחמישי מותר והאילו אסור

רבנן רבנן אין משלחין אגרות ביד נכרי בערב שבת קצין לו דמים בשכרו דכדייה קא מרס וצ"ע לא מודו בקץ דהא לא עדיף ממוכר ומשאל וטמן מחנה אלא

המאור הקטן

להקל אפילו בשביחת בהמה כמו שכתבו במסכת ע"ז (ס"י אלף ו) אף על פי שמצינו שהחמירו בה חכמים הרבה והדעת מכרעת להחמיר. והא דתנו רבנן אין מפליגין בספינה פחות משלשה ימים קודם השבת. פירש הרי"ף ז"ל בהלכות בספינה גוששת ואחר כך חזר בו בתשובה. ופירש שטמא משום כשל על עונג שבת*. ולי נראה טעם אחר בין בזה במה שאמרו אין צריך על עיריות של גוים. דכולהו מקום סכנה הוא, וכל שלשה ימים קודם לשבת קמי שבתא מיקרי*. ונראה כמתנה לדחות את

מלחמת ה'

עוד: והא דת"ר לא ישיכיר אדם כליו לנכרי בערב שבת לא כתבה הרי"ף ז"ל ונראה מדבריו שהוא סובר דבית שמאי היא דאית להו שביחת כלים.

אמר הכותב: סק וטולט דלי משום שציתת כלים אפילו צראשון ושי נמי אסור שכן צרשות ישראל אסור לעולם וכן (לשכור) [להשכיר] בהמה וענדים אסור לעולם אלא שציתת כלים ביד נכרי לא גמירי דמלאכה נכרי הוא דקא עביד לה מדע מדלא קתני לא ימאיל ולא ישיכיר דקתני לעיל כולוה גוויי מכירה ושאלה משכון הלוואה ומתנה והיא נמי כל חפץ שרי כדני (שיעשה) [שיגיע] לזית ואפילו עושין צו מלאכה ומה שפי' צעל המאור ז"ל דאפילו צ"ה מודו מפני שנראה כמתנה לעשות מלאכה בשבת שכן דרך השוכרין כלי חומות להשכים כהן למלאכתו אינו כלום דהא אינהו שרי לימן חטים למוך ריחים של מים עס השמש אף על פי שהוא מתנה עס כליו לעשות מלאכה בשבת וכן בשמלה אגרות וקצין המירו ואף על פי שהוא כמתנה לעשות מלאכה

אפילו לא קצין צריעי ובחמישי מותר: ד בריי (פכ"ד משנה ה"ז) וסמ"ג (ג' ד) כחצו פסוק עס הנכרי על מנת לטות א"ע שאינו שובת וטור א"ח סימן רמ"ח כתב שאין צריך לפסוק כלל:

אשמועין מילתא דמים הלל דנלא קצין לא פליגי דאקור: כדי שיגיע לביתו. של מי שנשאלו לו: אבית הפסוק דאחופה. לעיר שנשאלו: והלא קצין. ואמאי אקור ב"ה הא אמיז לעיל דשרי: והא אמרת רישא אין משלחין. אלא אם כן קצין:

רבנן רבנן אין מפליגין בספינה פחות משלשה ימים קודם השבת. האריך זה הרב אלפס ז"ל בהלכות ובחומות (ד"ה אין מפליגין) פירשוהו לפי שאסור לעצור דמים צממורה אפילו צמח התחום משום דהוא ליה כשט ואסור לשוט גזירה שמה יעשה חצית של שמיין (פ"ה לו:) והיינו דגרסינן צפרק חולין (לקמן קל"ט) חזי מר האי לורנא מרצנן דלזיל וגלס צממורה ועבר להך גיטא ואמר למינס קא מכוונא ואזיל וסייר פירי אמר ליה הערמה מדרצנן היא ולורנא מרצנן לא אחי למעבד כמתחלה אלאה ללכתחלה שלא להערמה אסור וצממורה נמי דוקא ללורנא מרצנן הא לכולי עלמא אסור*. לפי פירוש זה ולפי דברי הרב אלפס ז"ל ג"כ יש לתמוה על מה נהגו העס עכשיו להפליג בספינה פחות משלשה ימים קודם השבת.

אב"ה הר"י הלוי ז"ל (ד"ה והא דת"ר) כתב טעם אחר בין צו צין קצין שאלמו וזין צרין עיריות של נכרים דכולהו מקום סכנה הוא וכל שלשה ימים קודם השבת קמי שבתא מיקרי ונראה כמתנה לדחות את השבת* מפני שאין דבר שעומד בפני פקוד נפש (כחומות יט.) וה"ה להפריש צממורה ולכל מקום סכנה שאדם עומד לחלל צו את השבת. ועל דרך

זה התיר הרמב"ן ז"ל (עירובין מ.) למפרש ימים שיכנסו צין בשבת ולפירוש מן הגמל ואין חוששין משום דכשארסור להפליג בספינה חוץ שלשה ימים לא אמרו אלא צישראל שוכר כל הספינה שכל המלאכה הנעשית בה אינה נעשית אלא בשבילו אלא

זה התיר הרמב"ן ז"ל (עירובין מ.) למפרש ימים שיכנסו צין בשבת ולפירוש מן הגמל ואין חוששין משום דכשארסור להפליג בספינה חוץ שלשה ימים לא אמרו אלא צישראל שוכר כל הספינה שכל המלאכה הנעשית בה אינה נעשית אלא בשבילו אלא

זה התיר הרמב"ן ז"ל (עירובין מ.) למפרש ימים שיכנסו צין בשבת ולפירוש מן הגמל ואין חוששין משום דכשארסור להפליג בספינה חוץ שלשה ימים לא אמרו אלא צישראל שוכר כל הספינה שכל המלאכה הנעשית בה אינה נעשית אלא בשבילו אלא

זה התיר הרמב"ן ז"ל (עירובין מ.) למפרש ימים שיכנסו צין בשבת ולפירוש מן הגמל ואין חוששין משום דכשארסור להפליג בספינה חוץ שלשה ימים לא אמרו אלא צישראל שוכר כל הספינה שכל המלאכה הנעשית בה אינה נעשית אלא בשבילו אלא

א דאכ"ד השגות פ"ו מהלכות שבת הלכה טו קמ"ג לזין קא טושי"ע אור"ח סימן רמו ע"ף א: ב ג ד מ"ה ע"ס פ"ו הלכה כ' סמ"ג ע"ס טושי"ע אור"ח סימן רמו ע"ף א: ה מ"ה ע"ס הלכה ו פ"ל הלכה ג סמ"ג ע"ס טושי"ע אור"ח סימן רמ"ח ע"ף א:

שלמי הגבורים

א דע אחת המעין כי ברייתא זו מדפסת בעצות בספרי רבנו פוק חזי מרן גבדא רח"ק מקדיר עליה ה"ה"ש ז"ל (ט"ו לו) שכתב ח"ל רב אלפס לא הביא בהלכותיו נראה דס"ל טעמא משום שציתת כלים ואין קי"ל ככ"ה וקשה דאי טעמא משום שציתת כלים אפי' צריעי ובחמישי נמי אסור וכו' וכן מוכח מדברי הרי"ף שלפנינו: רבינו ומ"י (פ"י) מחנה ה"י) ק"ל דמותר להשכיר כליו לנכרי אפילו בערב שבת מאחר שאין אנו מצוין על שבתת כלים ואמ"ג (יט.) ותוספות (ד"ה ס"א ואשר"י) (ס"א) פסקו דלא ישיכיר כליו לנכרי בע"ש וצריעי ובחמישי מותר ומימיז בהלכה שמשכירם לחדש הלך צריעי ובחמישי מותר ובשכיר יום אפילו צריעי ובחמישי נמי אסור ואפי' בשכיר חדש אסור וצריעי בע"ש דמחוק שהוא כל כך סמוך לשבת נראה כשוכרו לשבת עממי ורבינו יונה (מונ"ה דא"ש א"ן) כתב דהא דאקור להשכיר בשכיר אפילו בשכירת חדש היינו דוקא בכלים שעושין כהן מלאכה כגון מחרישה ומיזא כה מפני ששעשועה זו הנכרי מלאכה בשבת נראה כאילו הוא שולחן של ישראל ומכל מקום צריעי ובחמישי מותר בהלכה כיון שחזק רחוק מן השבת אצל כלים שאין עושין צו מלאכה כגון עולת ויוצא צו אפילו בע"ש מותר בהלכה:

ב בריי פ"ו מהל' שבת (ה"ס) פ"י כדי שיגיע לזית הסמוך לחומה שרי"ל צריעי עדיף לזי דואר שציתו סמוך לחומה וטור"ח סי' רמ"ז פירש שרי"ל כדי שיגיע לזית הסמוך לחומה בער שהוא שולחן שם:

ג רבינו ומ"י (ס"א) פסקו דהיכא שלא קצין אינו יכול לשלוח אגרת לעולם אפילו צריעי ובחמישי אס הנכרי מולידה בשבת ומדברי שרי הפוסקים לא משמע ק אלא

ו. לדעת מהר"י קולון
[שם, לדעת מהר"י פסחים כא,]
ג. ישמ"ג שם ואפילו לדברי
המחפשות [ג] שם קב, א
ד"ה ופיקו:]
ו. הרמב"ם [שבת] פסק
כ"ט [הלכה יג]:
ח. הרב המגיד שם [שם]
נראה מדברי הגאונים:]
ט. פסחים ק"ה [פיקו
ע"ג]:
י. שם ק"ו [פ"א] כרנא
[שם קו, א] לגירסת
המחפשות [שם ד"ה אמימר]
והרא"ש [שם פ"י סימן יג]:
סדר רב עמרם סדר מואל
שבת עמוד קט; רמב"ם שבת
טז, ד]:
כ. הר"ף [שם כא, ג]
והגאונים [ר"ן גלות הלכות
הנדלה עמוד יח; בעל הלכות
גדולות סימן כ עמוד י; סידור
רב עמרם גאון עמוד קט]
לפי גירסתם [בגמרא שם,
וכתב המגיד משנה שם שכן
דעת הגאונים]:
ל. שם [פסחים ק, א] לענין
אור ומכל שכן לשמים:
מ. טור [עמוד רכד; הגהות
מיימניות שם כט, ה אות ו]
כשם בעל הלכות גדולות
[שם]:
מ*. פסחים סוף קה, ג:

צינוני

(*) דברי עצמו:
(ד) תרומת הרשן סימן
קנ"ד:

הגהות והערות

[ד] עיין סימן (רפ"ג כ"ג)
[רעב] סעיף ט
[כנהג]: [ג"ח] (י"ח)
מוקד ממעדות אמ"ד מ"פ,
וכן הוא גם בגמ"א פ"ק ח
ובצינור הגר"א פ"ק יג:
[ח] תיקון ממעדות פראג
תקמ"ה, וכן מקור מים:
[ז] בן נחום בערובין מ, ג
לנצי יום הכיפורים, ומשם
למד בעל הלכות גדולות סימן
ג עמוד ז' [שמש מקור
דברי תרומת הדשן] שכן הוא
גם בשמ"ע נאכל, ועיין עוד
לחכמי סימן תקכ"ב:
[ז] תיקון ע"פ דמשק
אלעזר:
[ח] הגי' "סימן ר"כ"
נמא רק במהדורות אמ"ד
תק"ד (דפוס פרופס):
[ט] בוינתו לתקן, דנמאנת
דפוסים ממעדות אמ"ד
מ"פ נדפס בעטות "אלה"
לשחיה:
[כ] תיקון ע"פ ט' רות:
[כא] עיין טור השלם הערה
ד:

[כב] בקור דין זה הוא
דבריו שנחלל שהביא החכמת
שלהם בהמשך דבריו, והוא
נראה גיטין לג, ג דבר
ראשון, ועיין טור א"ה עיין
קמ"ד עמוד שד, ונ"י שם
ד"ה ומ"ש:

[שורש ז' ענף ג], דא"כ לא הוה ליה למימר ויש מי שחולק, וגם הוה ליה לפרש דמיירי צודאי חשכה: ו ייש אומרים שצריך. הוא
דעת מהר"ק שורש ז' [שם]. ואריך עיון, דהא סתם נסימן ער"א [סעיף ד] דגני קידוש אין צריך לצרכו, וכתב הנ"ח [עמוד רכג ד"ה ונראה]
דשאני התם כיון שעדיין לא נזכרו צרכי המזון, הנזכרה שצריך מתחלה על היין פוטר את כל היין, אבל מהר"ק מייירי שלא היו מסובין
אלא לשחיה, ואם כן מיד שצריך להפסיק לקידוש או להנדלה הוה גמר למה ששחה, ואריך לצרכו צורא פרי הגפן, עכ"ל. ואריך עיון, דאם
כן למה כתב מהר"ק דלהר"ף

פרי הגפן על כוס של (ד) הברלה ו [י] ויש אומרים
למימר דעל כרחו חל עליו
כדלמרינן [י] גני תשעה נאכל כו',
עכ"ל, הכי נמי גני הנדלה כאן
נמקום שאין חיוב עליו לא הוה
סילוק:

ד [ח] בשחיה אוכל וחשבה שאמרנו [סעיף א] שאינו
צריך להפסיק' גומר פעודתו ו ומברך ברכת המזון
(ה) על הכוס ואחר כך מברך עליו [ט] ואם יש לו

שני כוסות מברך ברכת המזון על אחד ומברך על אחד:
ה טעם ואבל קודם שהברך יבול להברך אחר כך:

ו [י] שבת ו ולא הברך במוצאי שבת מברך עד סוף יום שלישי כ [יא] ויש אומרים
שאינו מברך אלא כל יום ראשון ולא יותר ודוקא בורא פרי הגפן והמברך בין
קדש לחול אבל על נר ובשמים ל אינו מברך אלא במוצאי שבת מ [יב] ויש מי שאומר
דהא דקיימא לן מ טעם מברך הני מילי היבא דהברך בליל מוצאי שבת אבל אם לא
הברך בלילה בין שמעם שוב אינו מברך: הגה (י) והעיקר כסנדרא הראשונה (י) ומי שמתענה
שלושה ימים (יג) ושלשה לילות (יד) [יג] ישמע ח הנדלה (י) מאחרים ואם אין אחרים אללו [יד] יוכל להנדל

קע"ד סעיף ד' [יפ"ק ה], ולכן צריך לצרכו, ולדעיה כשמנדל על שר נאמצע הסעודה נמי צריך לצרכו, דנזכרת המוציא אין פוטרנו
כי היכי דנזכרת המזון אין פוטרנו מצרכה אחרונה, כמו שכתוב סעיף ח', (י) ולכן יש לומר שלא להנדל נאמצע הסעודה. גם יש
מתלוקת אם יצרך אחר כך המוציא, כמו שכתוב סימן ער"א סעיף (ו) [ד] [י] ו ומברך ברכת המזון, ומותר לשמות מכוס של
נזכרת המזון, וכן משמע סימן ער"א צ"י [ריש עמוד קטע] בשם הר"י מטרנא [פסקי הר"ד פסחים קב, א ד"ה ת"ר], (י) ועיין שם דלרבי יוסי
[פסחים קב, א] מותר לשמות ערב שבת, ובהנדלה כולי עלמא מודו. (ב) ונראה לי דמי שאינו נוהר ככל השנה לצרכו על כוס, דסבירא ליה
כמאן דאמר [סימן קפג סעיף א] דאין טעון כוס, גם עתה אסור לשמות ממנו: ח הברכה באחרים. (י) עיין סימן ער"ב סעיף ט'

ערך להם להפסיק

סוף סעיף ו [בבב"ד ער סוף יום שלישי ב"ר]. המענה שלשה ימים ולפנים ישמע הנדלה מאחר או ינדל מנעוד יום אם אין אחר שינדל:

באר היטב

(רע"ו) [רע"א] סעיף (ו) [ד]: (ה) ע"ה הכוס. ומותר לשמות מכוס של
נזכרת המזון. ואם אינו נוהג ככל השנה לצרכו על הכוס, דסבירא ליה כמאן
דאמר דאין טעון כוס, גם עתה אסור לשמות ממנו, מ"א [פ"ק ו]:
(ו) באחרים. ובסימן תקנ"א סעיף י בהג"ה משמע דמותר ליתן לאחרים

הגהות רע"א

(ב) (בבב"א פ"ק) ולידעיה בשבב"ד ע"ה שבר. לא ידעתי (ד) למה מולא המנ"א
דבר זה לדיעה אחת, הא גם לדיעה ראשונה י"ל דדוקא יין כיון דשחה מקודם
וצריך צורא פרי הגפן דפוטר לצרכו על כוס דהנדלה, אבל במנדל על שר, דלא
צריך חלה על שר אלא דפת פוטר מלצרכו על השכר, ומשום דכא מחמת הסעודה
והי ע"ה להפת, וכוס דהנדלה דלא שייך לסעודה לא הי ע"ה להפת ולא נפטר
נזכרת המוציא דפת: (ג) (שורש סעיף ה) ואם יש לו שני כוסות. (אמר בן
המחבר, עיין בצ"ח ברכות [סוף] דף ג"א ד"ה נר ומזון, שהניח דברי רש"י במשנה
[שם ד"ה נר] שכתב נר ומזון שאין לו אלא כוס אחד, בצריך עיון, דאטו אם יש
לו שני כוסות מחויב ליקח כוס לברכת המזון וכוס מיוחד להנדלה, עי"ש. וכתב
בגליון, לפלא שהעלים עיניו וזהו מחלוקת ראשונים, והכי פסקין כאן דצריך
ליטול שני כוסות, במסקנת הרב המגיד בפרק כ"ט מהלכות שבת [הלכה יב] דהכריע

כן, דאין אומרים שתי קדשות על כוס אחד פסחים קב, ב): (ד) (שם סעיף ה) ולי
הברכה במוצאי שבת. אבל במוצאי יום טוב אין לו תשלומין, כן כתב בסוף
ספר לשון תכמים [מ"ג דף מרומן] שמעיד שכן הסמינו להקדש דגני תכמי פראג,
ולפנ"ד פריך י"ל דמכל מקום יש לו תשלומין ביום הראשון שאחר יום טוב, דהא
לדעת היס אומרים דאין מנדל אלא כל יום ראשון ולא יותר, דהטעם דיום הולך
אחר הלילה, ממילא הוא הדין ביום טוב הכי הוא, א"כ י"ל אף למאי דקיימא לן
דמנדל עד סוף יום שלישי ומטעם דהוי נזכר שבת ד"ל דהוי לא שייך לענין יום
טוב, מכל מקום סבירא ליה ג"כ היסוד דלענין יום הראשון לא צריך לטעם דנזכר
שבתא, אלא מטעם דהיום הולך אחר הלילה. ונראה לענ"ד ראיה לזה דלכילי עלמא
קיים הסנדרא דלענין יום א' הוי כמו במוצאי שבת קודש, ממה שכתב הרא"ש פ"ק
ד' דנזכרת סימן ט"ז בשם רבינו יונה [שם כ, א ד"ה וכתב] דאם מנפה שיהיה לו
כוס למחר וטעה ולא הנדל בתפלה דאין חזר ומתפלל, וכן הוא בשו"ע לעיל
סימן רנ"ד סעיף ג', והא הרא"ש בפסחים פ"י סימן יג סבירא ליה דיכול להנדל

עד סוף יום שלישי, וא"כ אמאי נקט דוקא ששנפה שיהיה לו למחר, וכן קשה אפסוקי דשור"פ. ומה שרצינו לומר לעיל סימן רנ"ד בגליון [פ"ק ג] דכיון דאין מנפה
שיהיה לו למחר יהא מותר לאכול, יהי טעם דמחר, ואינו מוכרח אלא, כיון דהפוסקים נקטו בלשונם כיון דטעם בלשונם חזר ומתפלל, א"כ אפשר באינו מנפה שיהיה
לו כוס למחר דמותר לאכול אינו חזר ומתפלל. וזה י"ל הטעם דאם ההנדלה על הכוס יהיה בזמנו דהיינו במוצאי שבת קודש, או למחרתו דהוי כמו במוצאי שבת
קודש, כזה הוא דאין חזר ומתפלל, אבל באינו מנפה שיהיה לו כוס למחר, אף שיהיה לו כוס ביום שני או שלישי, כיון דאין עיקר הזמן אלא משום דמקרי בתר
שבתא, כזה חזר ומתפלל. ואפשר דהוי כיונת המע"מ [מפעני יום טוב, נזכרות] שם [אות ק; דברי תמודות אות מט]. לפי זה נראה הדין דנכנס במוצאי יום טוב להנדל,
פכ"פ יכול להשלים להנדל למחרתו, דיו"ק, אף העומד לנגדי קצת ממה שכתב בעל הלכות גדולות [סימן כ עמוד ז'] דהא דטעם מנדל, הני מילי דמנדל בליל מוצאי
שבת, אבל אם לא הנדל בלילה כיון שטעם שוב אינו מנדל, וזהו שכתב כאן המחבר ויש מי שאומר וכו', מזה משמע דעיקר זמן הנדלה רק בליל מוצאי שבת, דאם
נמא דהיום א' ע"ה ליל מוצאי שבת הכל חד מהיכי תימי לתקן לענין טעם: (ה) (בבב"א פ"ק ה) עיין סימן ר"ב. ז"ל פרי"ח:

איצור משרשים

ג (שם פ"ק ה) בפסקין בוראוי השיבה הא"ה שחיה, בצ"ל [ט'] (מתיב חיים)

עין משפט
נר מצוה

תורה אור השלם
(א) ערב (בקר) וצחית
אשיתך ודברתך ישיעו
קולך : (אחלה יעו)
(ג) ואמר משה ברת
לך : (אמר) פניך שאל
לוקם כפריך משכ
בשבעת אלף תלמידי
אמר אדם חללים
הרגנו מה לא עלינו
תלמידיך : (אמר)
(ד) וזכור את יום השבת
לעשות : (אמר)
(ה) ששור אדם
השבת לעשות זכור
יום : (אמר)
(ו) כי " אלהים הוא
אלהי אלהים ואמר
האדם האל הנל
האדם והוא אשר לא
ישא מים ולא עקה
לשדו : (אמר)
(ז) ע"א " בני אלה
ועם נל : (אמר)
(ח) וצחית
וברת את " אלה
ועם נל : (אמר)

שיטת כיון דמתב ערב ובקר וצהרים אשיחיה
אחמה במצות עשה שהזמן גרמא הוי קמ"ל דרחמי
א גריס ליה שהרי חפלה דרצנן היא ומאי מ"ע
מ י"ש לישב דהא הלל דרצנן ונשים פטורות מהאי

[illegible]

שכתבתי להם בתוך
וברכת את ה' אלהיך
עצמם "עד כוית ועד
קרי מהרהר בלבו ואני
לאחרת ועל המזון
מבשר לפנוי רבי יהודה
ולאחריהם: גמ' אמת
'הרהר דבור דמי ה'
דבור דמי למה מהרהר
דבור דמי ויציא רשע

אמר ¹⁰ הרהרר לאו כדבור דמי דא' וציא בשפתיי אלא מאי הרהרר לאו כדי לעזר כדי שלא יהו כל העולם עוסקין א אחרינא (א) אמר רב אדא בר אבהו בדי

שמע מינה איכא שבועא בעלמא יהב עיניה הוה כפאן אמרו ליה רבנן
מיה נעשייה דליפוק לשווא עשייה נפק לשואא חזא כינופאי אמר להו
שמע מינה איכא כפאן אמר ליה לשמיעה שלוק לי סמאני שלף ליה
פרק כל דיר המרכה לבדוק דמסכת נדה (דף ק) אמרי' שאני רב ירודה
פ' עליה דרב ירודה אין לו ילוד אשה: ר' יוחנן הוה אזיל ויתבי
מטביליה נמנעו ב' דיניהו ליה לר' יוחנן כותבי' אמר מוצא שהו

מסורת הש"ס
עם הוספות

[illegible]

(א) גב' דרחמי יניהו
(מתה דחימא וכו' קמ"ל)
חא"מ וי"צ גבוי הספרים
לא גרסי ליה: (ב) שם
ונגרוס צפרק' אחריו.
י"צ פ"י צה"ל דרך ארץ
כדלקמן דף כ"ב:

[illegible]

[גדפס בסוף המסכת]

ב כְּתוּבִי אִמֶּר רַבִּי
וְזָכַר וְשָׁמְרוּ בְּדַרְבֵּי
אֲדָח נִסְיוֹנִי (רמב"ה)
בְּרֵאשִׁיתוֹ וְתוֹסֶפֶתוֹ רַ"י
הוֹסִיד וְכִי' מִפֻּרֶשׁ
בְּשִׁבְעוֹת כ' צ"ב (ע"ש);
ג נָשִׁי בְּרֵאשִׁי שְׁנוֹת
לְפָנֶיךָ הָאֱלֹהִים וְכֵן
לִקְדָּם אֵינוֹ מִצְוָה אֶת
הָאֱלֹהִים (רמב"ם)
(ע"ש) וְכֵן רַבֵּנּוּ מִתּוֹסֶ'
נִשִּׁי שְׁנוֹת כֵּן
ד נָשִׁי בְּרֵאשִׁי שְׁנוֹת
גִּדּוֹר "שְׁלֵמָה", וְכֵן
לִיחָת אֲבִיךָ וְאִמָּךְ אֶת
לֵב הַבַּיִת וְשִׁם הָאֵל
(דקום): **ו** [צ"ל רַ"י]
(גליון) וְכֵן גִּדּוֹר הָאֱלֹהִים
וְאִי אִמֶּר: **ז** מֵי אֵל
(גליון): וְהוֹסִיד נִסְיוֹ
שְׁלֹשׁ "בְּרֵאשִׁיתוֹ"
פֶּסֶק, וְהִבְאֵהֶם מִגִּדּוֹ
הַבְּרֵאשִׁיתוֹ. וְכֵן עַל

דיא דדוקא ק"ש וברהמ"ד
הר"א ש"ס מברואר כוונת
ממד ערוך לקמן כא ע"א:
שלמה כאן:

י"ד משפירי ירושלים הא'

LAKEWOOD DAF YOMI

מי שמתו פרק שלישי ברכות

אשר

כ"ע נ"א

הגה"ה

וְיִשְׁמְעוּהוּ לְהִרְאֶת אֶתְּחַנֵּן נָחִי דָגֵר יִכּוֹל לִמְדַּר צִבְרֹת
הַמִּדְּוָן שֶׁנִּשְׁתַּלְּחָן לָאֵל תּוֹשִׁיטוּ סִפְסָפִיקִין (כִּי)
וְיִשְׁמְעוּהוּ דְּכִרִי יִהְיֶה דְלִמְדָּר עַל גִּמְטְרִיָּה מִלָּא
וְיִקְרָא שִׁכּוֹל לִמְדַּר לְאִשְׁתִּינּוּ דְכִמְכִי כִי אֵל הַמִּדְּוָן
גִּימְטָא תִּחְתָּן לִשְׁעֵבֵר הֵיית זֶה לְאִשְׁרָא אֲבָל מִלָּא
וְיִחְתָּן לֵכֵל גִּימְטָא מִלָּא מִקּוֹס אֶרֶץ יִזְוִיל אֲחֵרִי דְּ
הַמִּדְּוָן שֶׁנִּשְׁתַּלְּחָן לָאֵל לְגִימְטָא מִלָּא בְּחֵד מִלָּא לְגִימְטָא
דְלִמְדָּר הִכָּה דְלִינִן מִזְוִילִין אֵל אֲחֵרִים דְלִכְלִי שִׁעוֹר
וְיִשְׁמְעוּהוּ דְרוֹתָן לִמְדָּר דְשִׁאֵי שִׁעוֹר שֶׁהֵם אֲחֵרִים
וְיִזְכִּירֵם שֶׁנִּשְׁתַּלְּחָן בְּחֵד וְכֵן קֵסֶה לְגִימְטָא וְזִמְרִי
דְהִכְתִּים מִבְּחִין וְלֹא קוֹרִין שֶׁלֵּא נִעְלוּ חֵלֶק בְּאֶרֶץ.
כִּי הֵיחָל מִזְוִילִין אֲחֵרִים יִי חֻזְנִין וְיִשְׁמְעוּ
דְהִכָּה מִינִינִי מִזְוִילִין מִשּׁוּם לֵאמֹר לֵאמֹר חֵלֶק מִלָּא חֵלֶק
וְיִשְׁמְעוּהוּ צִבְרֹת הַמִּדְּוָן כִּי לֵאמֹר אֵל אוֹ לְמֵלֶךְ דְּרוֹקָא
לְאִשְׁתִּינּוּ שֶׁהֵם יִי זִמְרִי וְיִזְכִּירֵם וְיִשְׁמְעוּ לֵאמֹר שֶׁנִּשְׁתַּלְּחָן
בְּחֵד הֵיחָל דְּלִיזְרִי וְיִי עֲתִיק מִן מִסּוֹם דְּ"ה
נִשְׁמֵעוּ וכו'.

הרא ליה שאינו מחויב בדבר ואינו מוֹלִיץ
אחרים ידי חובתן מאי "מ"ש בלחם אמרו
בן מנצח לאצוי ועבד לרבו [ו] ואשה ממזרת
נבעלה אבל אמרו חכמים חזוהו מארה
לחם שאשמו וזבנו ומצרכין לו אי אמרת
בשלמא דאורייתא אתי דאורייתא ומפיק
דאורייתא אלף אי אמרת דרבנן אתי דרבנן
ומפיק דאורייתא. ולטעמין קטן בר אפוקי
אחרים הוא אלף הכא גמאי עסקין דאכל
שיעורא דרבנן ואתי דרבנן ומפיק דרבנן
ולא אפשרטא הבעיא הלכך נשים אינן
מוזיזין את אחרים ידי חובתן. וז"ל מ"ש
מדה דלמרי לקמן פסקר בלשה שאלו
(דף מה.) להוציא את אחרים ידי חובתן
שיאכל כזית דגן (א) ובשיעור כזית אינו

חייב אלא מדרבנן ואפילו הכי מוֹזִיא אחרים שאכלו כדי שפיעה וזימין מן המורה. ואם
כן בשהה נמי אע"פ שאינה חייבת אלא מדרבנן מוֹזִיא אחרים שחייבין מן המורה. י"ל
דלא דמי דא"ש אע"פ שלא אכל כלום דין הוא שיפטור את אחרים דכל ישראל ערבים זה
בזה אלא מדרבנן אמרו שלא יצרכו ברכת הנהנין בלא הנאה לפיכך כשאכל כזית אע"פ
שאינו נחמייב אלא מדרבנן מוֹזִיא את אחרים שהנזיל כדי שפיעה. שעבר הוא צעורים
ועליו הוא [מן] להניין מן העון לפטור אותן מן המזות וזו אלא אשה אשה בכלל הערבות
לכך אינה מוֹזִיא אלא מי שחייבו מדרבנן:

יד מתני' (יז) בעל קרי מהרהר בלבו ואינו מצרך לא לפניה ולא (י) לאחריה (א) ועל המזון מצרך לאחרי ואינו מצרך לפניו (ג) רבי יהודה אומר מצרך לפניו ולאחריה: **גמ'** (ג) אמר ר' אבין זאת אומרת הרהור בדבור דמי וכל אדם ב' יואל ידי חובנו בהרהור. דאי ס"ד הרהור לאו בדבור דמי למה מהרהר. אחיא מתניין כר"מ דאמר לעיל בפרק שני (דף טו:) דמי הוא אומר על לבן: ב' כוונת הלל ב' (יא) לא הדברים. (ז) אי נמי כרבי יהודה דאמר אם לא השמיע לאוזני יא אכל בתפלה נצרך להשמיע לאוזני ובעל קרי ישי" מותר להרהר. בדברי מורה: והיה מחנך קדוש. ולא כפיז ביה דבר אלא מקום מניין פהה בקדושה ועטמה

הגהות הב"ח א מ"ט מהא דאמרינן לקמן נ"ג גם הר"ר יונה כחז קושיא זו והמירון על שם ר"י בעל המוס': ב וכל אדם נמי יוצא כו': ג הרי הוא אומר על לבבך אחר כוונת הלז כו':

דברי חמודות

[illegible]

(ל) בעץ קר מוהדר בו. עי' נבי' כ"א ומה שאכתוב שם ב"ד: (ז) ואם בירך יצא היינו במציאות בשפתיו וכו'. ומכאן הבלטו שעלנו הדמנו עם בניו ונצרכו ומה שכתוב מנצח וכו' וליפיק לנצח לנצח ב"ד: קול רם כד שישמעו בניו ואשמו יאלה ונצרכו ומה שכתוב בלחם עושה אם יש אם אשה וינים ע"י ק"ס ופשוט ואלו דלא מיירי אלא בלחשו ובניו אינם בקיאים לנצח ב"ד"מ דמצינו ראה מבור ואלה דודאי אם הם בקיאים ומצרכים לעולם דפסיר דמי טפי ועי' ב"י שלחם שאכלו ס' ד' ז"ע: (ח) הלבחמא שבר הדרו. כבוד ב"ח' לפי דעת ירושלמי נראה שם מתנת חויל' או אונס אחר קרן ק"ש בלבו יאל' נראה אמרו בלכנס וגו' ע"כ ב"י ס' ק"ז וכתב ב"י ב"י ומה דמצי' יונה אלא בריחמא דלא יצח אדם ב"ד"מ כ"י ומה קורא שמי שמתביש בצרכה ואילו יכול לאומרה שרין יריו קניחו או שמומ' במקום שאינו נקי ומ"מ מינוף אין המוסס כדי שיהיה אסור דלמקמן בפיסקין אלא שאינם קניחו ואילו לא היה חנוס היה נצרך לנקות את המוסס כדי שיכול להוילא בשפתיו ושפחה שאינו אונס ואל' לנקות' אינו רשאי להוילא בשפתיו ומ"מ יכול להכרח בזה כי שאין עם מינוף גמור הלכך יש לו להכרח הדברא או התפלה שנמצינו ואע"פ שאינו יואל י"ח אלא בנחמיה ה' יראה ללבו ליקון לו שבר המהשנה ע"כ וכתב רמ"א לגדרם הללו לענין ק"ש ב"ס ס' כ"ז: (ט) קורא פסוק ראשון קמה. וגם שנכתב"י כמ"ס ב"ס ס' ע"י מ"ח וכתב הרוקח ס' כ"ז שצריך לו ק"ש עם האזור וקבל שבר כקדורה בתורה ופי' ב"י ס' ע"י ה' נדברה דהיינו דבר עשה שפנה אצל לענין שלא יאה האזור כליו אינו רגיל בעל מלכות שמים עם חצרו בפסוק ראשון סגי ונצמורוהו הדשן ס' ג' כחוד ששם הוא עומד נצרכו ש"ק ק"ש כשהאזור קרין את שעת אין לו להפסיק כלל ודמשתע דלא היה קפידה אלא היה יושב ונעול ועל ששוקק בצרכות ק"ש עמלה שפיתו דלאו בעל אלא אפילו אם עוסק בשאר דברי י"ח ובעת אלו מקרינ בעל וידעמנו הגאונים אלא למסור יצר בתוך ד"ל של פתלה כמ"ס רכתי בשם (פ' אין עומדין ס' ח') ולכן היה נראה דלפי' ב"ן בירך שאמר לשמנה אין לו להפסיק כדי לקרות פסוק ראשון וגם האזור משום דכיון דאינו יושב ונעול אינו חייב לקרות וא"כ למה יפסיק דהא אסור לא לשמשי' ב"ן בירך שאמר לשמנה אמנם נראה דאין לקרוא שפיר פסוק אלא לו לקבל עליו בעל מלכות שמים עם האזור שפיר דמי מ"מ יאמרו ב"ן אדם מן המדקדקין שפיה עומדים ב"ק"ש ונצרכוהו שהיו עומדים עיניהם והיו מנגנים בנציה

מעדני יום טוב

[illegible]

ובדלקתם מ' יו"ו בסס השלמות אלף דהא עדיפא שוף על פי שהאס שאכל כוים דגן שעדיין איז מחויב
מלדוריהן אפי"ה מוילא אחרים יו"ו ואש"ל כדמסיק רבינו לעיל: [ע] ואשה בפרבית בכתביה. אצל לאמר
א' שזין אחרתן ויהא דלקתמן פירא שזאש שזאלו: [ס] ה"ג לאויל מילי טעון: [ז] ועד היום בפרב
מחזירי. כלומר מהרה לאחרי כ"פ מלמדי ר"י ז"ל: [ח] ר"א מברך לפניהם וראחיהם. כלומר כפה
ו"י במרי פליג הכי רבנן דהא בברכות דמ"ק אומר שאין ק"ש והברכות שוות ומסביר ע"י ואלו על
הברכות אומר ר"א דלמא ופליג עליה בנדר דמנא קאמ אומר מהרה וזהו אומר דלמא הברכות מוילא
כפס' כ"פ ק"ש ענינה וף על פי שהיה אומר ר"י שק"ש וברכותיה מוילא בשפסיו ודאיה הוא דנשכח
אין לו להוילא בשפסיו מפני שמתוך הדבור יעמיק כהס ולא הויר ר"י אלא אלו ויכולא כהס שאינו נרץ
למשיך בה דגרסינן א"ה שזאן ר"י כהולכו ד"א פ"י תמכס ד"א שאין לו אלא הולכס פסועות מענין
ד"א אלהא נמנע דכדיאלא על גלגל ההיר כ' הולכו מלמדי ר"י ז"ל: [א] אבין ובנמי גרס
לצינא ואינו מתקדיר רב תסדא במריה ועל כרסן י"ג רבינו אינה ק' ד"א כ' הויל' לפסוק כרב תסדא
דשקלן ועי' ר"י ורב דאז תצור תלמידי דהא ריפנא במרס הוא והלכס כוומיה כנגד הקודמים לו ומיח
אזכא רבינא קדמון כמ"ה נצור תפסין הנשרפין: [ד] אלא"ה ב"ר יהודה. דהלכה כמותו ש"ס ש"ג ר' יוסי
דלקמן: [ו] ואמר ר' ד"מ. דקרי' כוומיה הו"ה [ז] אלא"ה השאכל ר' זא"ל: [ח] ב"ר ה"ג. דלמא נרץ

תפארת שמואל

יכול לכוון פן יערוף דעתו מתוך כויד חולי (וגם נ"ב וכל מי שצרכה בחפלתו כוכבים ומזלות נזכרים עמו וספלתו נשמעת כל זה מלאכי בשם הגה' האלפסי ז"ל:

(י) וְיָאָרְחֵיהֶּ. נ"ב דברכות לאו דאורייתא: (יא) הן הן. נ"ב רש"י ז"ל כשהיה חולה לא היה מתפלל אלא ק"ש ומביא ראיה מהא דלבוש דשמואל כי הוה אחי מאורחא לא הוה מצלי עד תלמא יומא וגם זה לא הוה

(א) בשמות רש"י אמרה, ועי' ח"א גמרא, וזמנה ידי צמור וקניניה (ס' קץ). (יעיד"ן ב) אכל אשה אינה בכלל הערבות. עי' מ"ש בח' גמרא, (יעיד"ן ג) חוס' (גליון ד) עי' צרמ"ס פכ"ד מהל' שבת בדין זה, ועי' צמ"א מהל' ברכות ה"ג, ובתשובת שאלת אריה ידיי ק"ש ס"ז. (ג' מהדפ"ס ה) ר"י"ף (גליון ו) חוס' (גליון)

דגול אורח חיים - מרבבה

החבלים ויפלו מאליון טוב לא יהי צער בעלי חיי ולמה יצבור על איבוד ביטול כלי מהיכנו אלל ודאי משום דמלערי זיקי כמ"ש בגמרא וא"כ משום הפסד דזיקי הותר ביטול כלי מהיכנו אבל מדברי הגמ' לולא פי' רש"י אין רא' דאפשר דבאמת הכי פריך והא איכא צער ב"ח והי' לו להתיר החבלים ויפלו ואף דמלערי זיקי דודאי משום הפסד זיקי לא הותר איסור דאורייתא לפי הס"ד דצער ב"ח הוא דאורייתא :

סי' רס"ז ס"ק א' (מג"א) הוי מיל ב' חומשי שעה (נעה"ג) היינו אי חשבינן מע"ה עד הנץ החמה וכן שקיעת החמה עד ז"ה כל אחד חמש מיל וסוף דבריו שכתב דהוה ב' שעות וג"ר וחלק עשירי היינו לפי חשבון משקיעה עד ז"ה ד' מיל ודבריו סתרי אהדדי אבל חשבון האמתי לפי האמת דמשקיעה עד ז"ה ד' מיל כמלא מפלג המנחה עד ז"ה ב' שעות וג' רביעי שעה בדקדוק גמור :

שם שם (מג"א) ומ"מ טוב להחמיר - (נעה"ג) ועיין בטורי זהב סוף סימן רנ"א :

סי' רע"א ס"ק ב' (מג"א) דבמילי דאורייתא לא במכיון אחזקה וכו' (נעה"ג) והיינו אם לא התפללה האשה ערבית אבל אם כבר התפללה ערבית כבר יאלה י"ח דאורייתא במה שהזכירה בתפלה וכעבור צס"ק הקדוש ולכן קטן בן י"ג מוציאה וסמכי אחזקה שמתמלא הביא שהי שער' שוב מלתי בן באל"י רבה - ולפי זה אכילו קטן כח' מ"ג מוציא האשה אם התפללה ערבית דאיתי דרבנן ומפיק דרבנן ואם גם הקטן התפלל ערבית והיה הקטן תרתי דרבנן והאשה חדא דרבנן עיין לציל בסימן קפ"ו במג"א ס"ק ג' ואין חילוק בזה בין אשה לאיש דגם איש אם התפלל ערבית יכול הקטן להוציאו אם הקטן עדיין לא התפלל ואם גם הקטן התפלל תליא באלשי רבדני כמ"ש במג"א בסימן קפ"ו ככ"ל ועכ"פ צריך לומר להקטן שיתכוין להוציא ואמנם מה שאני מביתפק אפילו באיש המקדש ומוציא אשתו ובני ביתו אם הנשים לא התפללו ערבית והאיש כבר התפלל ערבית וא"כ האיש אינו מחויב מן התורה והנשים שלא התפללו מייבשים מן התורה א"כ יוצאים בשמיעחן מן האיש

ואף שכל הצרכות אף שיאל מוציא כמ"ש דמסכת ר"ה דף ק"ט ע"א היינו מטעם ערבות שכל ישראל ערבים זה בזה כמ"ש רש"י שם - והרי כת' הרא"ש במס' צרכות בפ"ג דף ק' ע"ב שאשה אינה בכלל ערבות לכך אינה מוציאה אלא מי שחייבו מדרבנן עיי"ש ואני מסתפק אם האשה אינה בכלל ערבות דהיינו שהיא אינה ערובה בעד אחרי' אבל האנשי' שקיבלו ערבות בהר גריזים והר עיבל כתעברו גם בעד הנשים וא"כ שפיר מוציא האיש את האשה אף שכבר יאל או דלמא כשם שהנשים לא ככנכו בכלל ערבות כך לא קיבלו האנשים ערבות בשביל נשים ועיין ביצמות דף מ"ג ע"ב בתוס' ד"ה קשים גריזים ור"ע :

שם ס"ק י"ט (בטורי זהב) ידי המצוה מן התור' לא הוצרכו (נעה"ג) דבריו הט"ז חמיהם דחובת דאורייתא כבר יאל בתפלה ועיין מ"א ריש סימן רע"א :

סי' רע"ב ס"ק ב' (מג"א) חשוב פמו מפנה לפנה כו' (נעה"ג) הא ודאי דלדעת המרדכי אפי' מפנה לפנה בחדר אחד ממש ג"כ בעינן שיהי' דעתו מתחילה לכך ק"ו מצית לכוכה אלא שסובר הרמ"א והמג"א שאף שהתו' והמרדכי נחלקו לדינא אם מפנה לפנה צריך שיהי' דעתו לכך מ"מ בהא שסובר המרדכי שמחיצות הכוכה שאינם עשויים לשום תשמיש רק למצוה לא מהשג מחיצה והוה כמו מפנה לפנה בזה לא נחלקו החוס' רק החוס' מוקי הירושלמי שמחיצות הכוכ' הוי' מחיצה בפני עצמן ולא הוי' הסוכה צתוך הבית ממש והמרדכי סובר שכוכה דירושלמי מייירי שהי' צתוך החדר ממש וא"כ דבריו רמ"א והמג"א עולים כהוגן וכשעת החוס' והמרדכי לא הביא דק דמחיצת הכוכה לא מחשב מקיים אחר ונחנם השיג על זה האשל אברהם שם בפרק ע"פ :

שם (נאנן העוזר) ומשכחת קידוש בלא בעוד' אם שמשו הקידוש והן לא שחו כו' (נעה"ג) משמע מדברי הרב הזה דיק' למאן דס"ל ברוב דביעות סני ג"כ יאל ידיק דוש במקום יכעודס ברוב דביעות שכעס חכום קידוש אבל הא ליתא כלל דא"כ דעת הגאונים דס"ל דהמקדש עצמו צריך

משרתי עליון וכו' ברכות סי' ע"ב. ואכן שאין אנו
מזכירים כל היום בתפילין אין אנו אומרים התכבדו עיין
ב"י לעיל סי' ג', אבל בשבת שהוא אית במקום תפילין
וגם ע"ה יראה שבת עליו עיין דמאי פ"ה ובוזריקא תקון
ס' בראשית ירא שבת שפיר יוכה כל אדם משהאל להיות
מלה"ש מלוים אותה ולכן שפיר יאמרו שלום עליכם
מלאכי השרת מלאכי עליון וכו' בסגנון התכבדו שבגמ'
ברכות שהבאנו. שבת קדוש וקיים כל היום בזמן תפלה
עומדי בהנהגות לעיל סי' קפ"ט.

ובסדר התפלה שלי באתרי הנטבע וזני לקבל שבחתי
מחוק עושר וצבד ומחוק מעוט עונות הנפאל לכאורה.
אמנם הכוונה כמיס בקהיר פיה פסי אל תרשע הרבה
איר צרכי ולבחר שרי (בתמיני). אלא דלא הימא מן הדא
בתמא כולה בתמא. ופרשתי בספרי זכרון משה שם שחמא
הוא לטון דמילניו בפסחים קפיו רשיא קפא דתמא דרתי.
והכוונה שלא תאמר כיון שגבר אכלתי לטון אחזור ואוכל
לטון וכמילתא בשבת ליא עיב מי שאל שום וריחו נודף
יחזור ויאכל שום וריחו נודף (בתמיני). ומדי דברי אשיר
עוד מה שלליע אשר מוהנים לומר לפני סעודת יום שבת
הפיעו מי ה' וברוך לורי כו' שלדשתי ברור כי נתקן לליל
שבת כמוה מהמרחזים מי יתן מנוחתו לפני אדון הכלם
והיה שלמה מעמי המים והשלוש י' שאל מלאכו
לפני לילות ליום טוב. ואחרי כהלל שבת כמא
שהכוונה שמברכין על הין ואחרי מקדש היום כבי
ולא כביס עיין פסחים קיד וחזו אך בקדוש ליל שבת.
סע' ב' נשם חייבת בקידוש וכו' מוהגין שהבעל

מוציא את אשתו בקידוש אבל ברכת שפירגין מברכה לשמה
לפני השתי' ולאכילה הן אמרין שפירגין קדוש דהיא
תדיר. אמנם באמת יין לאו תדיר הוא אלא מז' עין
וזבחים גיא ע"א וקידוש היום מדי שבת בשבתו הוי תדיר
ע"ין פוס' יבמות ה' ע"ב ד"ה ומכילה. והנה לגביס אין
פוסקין יינות (כתובות ס"ה ע"א) איכ' לגבייהו יין גם
מזוי לא הוי לכן ספיר ברכת היום שהיא תדירה קדומה.
שם בד"ע מרבה ואף שם הברכות אף שיצא

מציא חזינו כמטעם ערבות שבין ישראל ערבים זה בזה וכן
לאשר חידש הללית בדברות מית עיל דיה ומדקטל וכן
שלא נכנסו ישראל בערבות על מלות דרבנן שעל דבר שאינו
קצוב לא יחול ערבות ולכן אך בתרייג מלות שמדאורייתא
ערבו דקייבי ולא על מה שעמידים היו הסכמים לבזוז
עייש ואפי' לשיטת מהרש"ך מובא בחלימ מכירה פיא
הפיז שכנסו בע להיות ערב חל אפי' עיד שאינו
קצוב, ההה בחילי דרבנן לא חשוב מושבע ויגומד מהר סיני
שלכן שבעה חלה עיין יויד סי' רל"ט, איכ ל"ט איך
יכולים בכלל להוציא בדברות בכל עיקרם דרבנן ואין
בם ערבות, אם לא שנאמר שהערבות חל מטעם לא
תסור שמהית על כל הדרבנן וכעין משים המהריל מפרא
בם נמרות ה' פמיה שנשים חייבות במלות דרבנן אפי'
שהיג לפי שכל דרבנן הוי מלא הסור שזהי לית וכי
הנמידא בם יעיר אחז בם הריט ול"ט.

לְשׁוֹן וְאֵינִי מְשַׁמֵּק אֶם הָאִשָּׁה אֵינָה בְּכַל עֲרֻבוֹת וְהִיא יוֹשִׁין בְּזוֹהֵרִים עִתִּית פִּי לְלִבִּים מִשִּׁיבָה, וְעֵינָי בְּגִמֵּי פִסְחִים קִיָּא רַעִיָּא שֶׁהָקֵט לְרֹב דְּלֹאֵר שִׁילָא בְּקִדּוּשׁ בִּנְהֻגֵּינִים לְמַעַן לִי לְקַדְּשֵׁי בְּתוּלָה וּמִשְׁנֵי כְּדֵי לְהוֹלִיץ בְּנִי וְיִבִּי, וְהִיא יִמָּחַ שְׁלִמִי יִכּוֹל לְהוֹלִיץ אֶת אִמּוֹ לְמַעַן יִקְרֶה הוּא, תִּקְרֶה אִמּוֹ שֶׁהִיא וְדַלִּי חֵיבָתָה וּמוֹלִיץ שֶׁלֵּךְ הַבֵּיץ אֵלֶּךָ מִזִּכָּה שִׁיבֵל לְהוֹלִיץ אֹתָהּ, וְהִיא שֶׁהָעִיר אֵיךְ יִכּוֹל הָאִיִּם שֶׁהִתְפַּלֵּל עֲרִיבִים שֶׁכֵּךְ יֵרָא יְרִידָת מֵהֵמָּה לְהוֹלִיץ אִשָּׁה שֶׁלֵּךְ הַתְּפִלָּה, גְּדֹלָה בֵּינָם שֶׁכֵּךְ עַל הַדְּלָקָה נֶר שֶׁתָּה עֵרָ כֵּךְ קִבְּלָה בְּחַם וּבְחַם שִׁיב רַב לְיִדְהָ הִיא הַקִּדּוּשׁ שֶׁעַל הַחֹם קִרְבָּן, אֲחֵשׁ כְּכֹמוֹ הַגְּדוּלָּה שְׁעוֹד לֹא הֵימָּה לְאִישׁ לֵעֵי.

בני

אחרו שחומר זה נתקן נגד תפילת עמידה שמועב. ונוהגים
לומר חריו ריש אלקבץ לכה דודי וכו' וכשמל ביוז דולגים
מן מקדש מלך עד ימין ושחל שיט מחויב בשמחה ואין
מסורדים אבילות על איחור הנאולה שזהו סוכן המרחיים
האמצעיים בעוד שהארבעה הראשונים והאחרונים הם אך
לקבל אפי שבת מלכתא.

שם קניא מקרא ונידל דלתא טוב מעם ובו יטוין כפלי
 יהושע ברכות כיו דיה אריח וליע.
 שם כתוב בשל"ה בשם מ"ח דמיס צריך לאכול בית
 בדידה ובו עמשיב להלן קוי הניא סעי ג' עיד הטוין סקין
 עס.

ס' נ' ובברכת השבינו אינו חתם שומר וכו' בבואו הגריא לין חקור לירושלמי ואינו לפנינו. וישוין כס' מנן אבות להמאירי (נדפס מחדש מכת"י) עמוד כ' דמוכח שגם בחול אמרו ופרוס ועמשיב בהנהות חלק שלמה כוף סוכה. וישוין באבול להראב"ד ה' מנחה ומעריב שהביא אחר רבא משל לרועה כשלאן במדבר בין הזאבים מתפלל על כמיתתו ובשלאן בעיר אינו מתפלל על שמירתם. בחול שרים ממונים על העולם לריך לומר קומה צמי ישראל דכחה מקטריגים לישראל בכל יום כיון שכנסם שבת כולם זזים וכנסו ה' לבדו והלאן במדבר תחת סוכה שלום כמיס הפורס וכו' ע"כ. וישוין בזה"ק פ' בראשית מ"ח ע"א ויקהל ר"ה ע"א ש"ז ע"א ופ' פסח רמ"ב ע"ב. ובגלוי אירות פ"ה תרומה ק"ז ע"א שאך בתפלת ערבית אין לומר ויחי רחום אבל לא יכתיב בזמירות ועיין בהלכות קטנות ח"ב ס"י קע"ב שדרך לומר ועמשיב שם.

הַיְעִיבָן לְבַדְדוֹ כִּכְזוֹ שֶׁאֵם אֶחָד מִשְׁמֵפֵי דְלִשְׁנָה הַתְּחִיל חִיבָתָהּ וְלֹא שֶׁהִיא בְּדַעְתּוֹ לְהַפְלֵל עַל חוֹל לֹא מִיִּחְשָׁבָהּ הַתְּחִלָּה וְנִרְאָה רֹאשִׁי לְדַבְּרֵיוּ מִפְּחִיב לְעִיל סִי קִיז מִשְׁבִּיז סָקִי עֵיִישׁ. שֵׁם מִנִּיָּא סָקִי מִנְהִי דְּמִרָה בְּדִישׁ שִׁבְתָּ וְיִתְחַוּ בִּיה וְיִחִם וְכִי עִמְשִׁיכִי בְּסַפְרֵי קִב בְּשִׁמְסִי אוֹת עִיד הַנְּחִילִי קִלָּה לְעִיל סִי רְסִיב.

ס' י' תחיים דער יבול ובו' יעון בשבועות הרמנים
 ס' קס"ו, ואער בזה על מטבעת התפלה עם מקדשי
 הביעי בלכאורה יפלא הן שבת קדוש וקיים ואטו ישראל
 מקדשי ל' כדקשו בבילה י"ז ע"א, ונראה דקא' על
 ההולך במדבר ואינו יודע מתי שבת שמונה עשר ימים
 ומקדש שביעי ע"ן שבת ס"ס ע"ב, ומדע שזו פ"י הוזה"ק
 קרח קשים ע"ב לעולם לא זזה שבתה מ"ש"ר אלפי
 בשבת של חול, ששביעי זה הרי בלחמי חול הוא ועב"ז
 תשרה עליו קדושה, וזהו באמרו עם מקדשי שביעי אף
 שאינו שבת בעלם ויונה אשר לא טעמו עם מקדשי השבת
 ובדרך לחות פרשה בזה הגוי' יבמות ה' ע"ב יכול יהא
 כיבוד אבא דוחה שבת וכו' ש"פ"א הרי הו' האב אינו
 עושה מעשה עמך וכו' בבני הבכורות ב' לוח' רמ"ר
 וטעם מלווה לכן שבת קיבל תוספת שבת, אמנם הן
 בחוספות שבת ליכא ברת יעון בהגמ"י ה"י ממרים פ"ו
 הי"ב לוח ח' ואב"ל.

ס"ע' "מזין מק"ט במור בשם ס"ח וכו' זה קט ט'
נ"ח ועמ"כ בהגהותי שם ס"ק י"ז.

סי' רס"ז מע' א' אלא ממעיטו בו' עיין טו"ז
וידל סי' רס"ה סק"י.

סי' רע"א ס"ז א' כשיבא דביתו וכו' יטען תמיד
הבעבץ כדקדורו בענין אחרת שלום עליכם וגרלה טפיד
הנני מנחות מיג עיב כל מי שיש לו תפילין בראשו
ובורעו לילית כבנדו ומוזהו כפתחו מוחקו הוא שלא יחטא
שנאמר והחוט המשולש לא במהרה יתקן ואומר מינה
מלאך ה' סביב ליראיו ויחלסם. ולכן האכנס לבה"כ בחולק
תפלו ואין שם מוזה אומר המכבדו מחבדים קדושים

שערי תשובה **באר היטב**

באר היטב

משנה ברורה

שנה ברור

[illegible]

שער הציון

(ג) ה'גר"א ופ"מ; (ד) ה'גר"א בשם הירושלמי; (ה) לבוש; (ו) פרישה ופ"מ; (ז) מ"א בסי' נ"ט סק"א וברכות י"ב ע"א; (ח) א"ר' בסי' תתקפ"ט;

ליקוטי דברי הרב: א) בשו"ע הרב בסימן תפ"ט סעיף י"ד חולק על הט"ו.

ח רמז"ס פ"צ מה"ס
וכרזי מאיר שס
נדף י"ג

אותה מצוה (ג) [נ] (י) * וכן הלכה: ה"ה הקורא את שמע ולא (יא) לכוין לבו בפסוק ראשון שהוא שמע ישראל לא יצא ידי חובתו והשאר אם לא כיון לבו אפילו היה קורא בתורה (יב) או מגיה הפרשיות האלו בעונת קריאת שמע יצא והוא שכוין לבו בפסוק (ג) ראשון:

סא דין כמה צריך לדקדק ולכוין בקריאת שמע. ובו כ"ו סעיפים:

א. טור ורצ עמרם
ב. ויקרא רצה פיסקא
ג. צדק השלישי

א * יִקְרָא קְרִיאַת (א) שְׁמַע (ב) (ג) בְּכוֹנֶנָה (ד) בִּרְתָּה וְזִיעַ: **ב** אֲשֶׁר אֲנִי מֵצוֹךְ הַיּוֹם הַיּוֹם לֹמֵר בְּכָל יוֹם יִהְיוּ בְּעִינֶיךָ כְּחֹדְשִׁים וְלֹא כְּמִי שֶׁכָּבַר שְׁמַע אוֹתוֹ הִרְבָּה פַעֲמִים שְׂאִינוּ

שערי תשובה

שמן ע"ש: [ב] וכן הלכה. עצה"ט וכ"כ הפר"ח סימן חפ"ט ועיין בצררי יוסף שם:
[א] צוונה. עצה"ט. ומח"ב כתב שצוהר חדש מפליג בעונש מי שאינו מכוון

באר היטב
 שיה ע"ש. וז"פ היד אהרן ע"ש ועי' סימן ס"ו: (ב) וכן הלכה.
 ודוקא במזלה דלדוריימא אבל מזלה דרבנן א"ל כוונה רד"ז מ"א:
 (ג) ראשון. אע"ג דבסעיף ד' פסק דמלכות בעי כוונה היינו שיערב
 לזאת אבל כוונה הז' שיה אומר א"ל

(ה) כְּבוֹנִיָּה. מוֹס' בַּסֵּפ"ק כְּבוֹז דְּמִירוּשָׁלַי אִמְרוּ לְדֹחֹתָ ג' פְּרָשִׁיּוֹת שֶׁחֲקִינוּ בָק"ש לִפִּי שְׂבָהָה עֲשֵׂרֶת הַדְּבָרוֹת. ע"כ צָרִיךְ הָאֵלֶּם לִכְנֹן בָּהֶם בְּחִמְרִית ק"ש אִם עָבַר עַל אֶחָד מֵהֶם. בָּה' אֱלֹהֵינוּ יִקְבֹּל דִּיבּוּר אֲנִי ה' אֱלֹהֶיךָ. ה' אֶחָד דִּיבּוּר לֹא יִהְיֶה לָךְ. וּבַסֵּפֶק וְהִבָּחַת יִקְבֹּל

ביאור הלכה

[illegible]

משנה ברורה

ידי המנוח יא': (י) וכן הלכה. כתב המ"א בשם הרד"ו דזה דוקא במנוח דאורייתא אבל במנוח דרבנן אי"ל כונה. ולפ"ו כל הברכות שהם ג"כ דרבנן לבד מזהמ"ו אם לא כיוון וכן נלזא יא' בדיעבד אף מכמה מקומות בשו"ע משמע שהוא חולק ע"ז וכן מנצור הגר"א שמי חפ"ט משמע ג"כ שאי"ל תלכן כיון דאורייתא למנוח דרבנן. ודע דכמה מהמ"א לקמן בסיומן חפ"ט סק"ה דלף דהשו"ע פסק להלכה דמנוח זריכות כונה וא"כ היכא שלא כיוון בפעם ראשונה זריך לחזור ולעשות המנוח אלא אעפ"כ לא יצרך עוד עליה שלענין גרסה זריך לחוש לדעת הי"א שאין לצורך כונה וע"י גבה"ל. ודע עוד דכמה מהמ"א בכלל סק"ה דמה דמזכירין ליה לחזור ולעשות המנוח היינו במקום שיש לתלות שעשייה הראשונה לא היכה לשם מנוח כגון בתקיעה שהיכה להחלמז או כג"ס שיהיה דרוה ליממור ודכומה אבל אצל קוראן ק"ל כדריך שאלו קוראין במדר מפליה וכן שחבל מנוח או חתק ועטל לולב אע"פ שלא כיוון נלזא יא' שהרי משום זה עושה כדי נלזא אע"פ שאינו מכין עכ"ל ור"י היכה שמוכה לפי הענין שעשייתו הוא כדי נלזא אע"פ שלא כיוון בפירוש יא' אבל בסתמא בודאי לא יא' כדאיתא בחומ"ס סוכה (דף ל"ט ע"א ד"ה עובר ע"ש) וכו"ו לענין בדיעבד נלזא לכתמילה ודאי זריך לימור להכין קודם כל מנוח נלזא יא' חוצה המנוח וכן העמיקו כל האמורונים בספרים עיין בח"א בכלל כ"א ודעה"ה הלבנות ק"ס ובמעשה רב: ד' (יא) כיוון לבו-כינה זו האמורה כאן איינו הכונה האמורה בס"ד דשם הוא הכונה לנלזא ידי חובת מנוח זה בעינן לכלול הפרשיות [כמו שכתב הרעש"א גרי"ה ושיטה מקובצת בברכות] משא"כ כונה זו הוא להפנותו ולשום על לבו מה שהוא אומר ולכן הוא לעליכונא רק בפסוק ראשון שיש בו עיקר קבלת עול מלכות שמים ואחרותו יתי' (ט) וי"א שאפילו כונה נלזא היא לעליכונא רק בפסוק ראשון: (יב) או מגיה: (יג) והוא שחורף כלכלתם:

[illegible]

שער הציון

(ט) כ"מ : (י) מ"א : (א) הגר"א : (ב) ז"ח :

הגהות ותקונים: (א) משב"ז: (ב) ז': ג) פסחים:
הערות והארות: (1) עיין בהג"ה סימן ס"א ס"י
ס"י ס"א ס"י ג ד"ה אחר וכו' בענין אם לא אמר כ

לְיִקְוֹטֵי דְּבָרֵי הָרֶב: א) בְּשׁוּ״ע הֵרֵב בִּסְעִיף ה', וּבִסְמִין תַּעֲהִי סְעִיף כ״ט, וּסְמִין רִי״ג סְעִיף ד', וּסְמִין תַּפְ״ט סְעִיפִים יב־יד מִחֻלָּק בֵּין מִצְוֵה שֶׁל תּוֹרָה לַמִּצְוֵה מִדֵּי׳ בְּעֵינֵי כוֹנֵה. ב) בְּשׁוּ״ע הֵרֵב בִּסְעִיף ה' פֶּסֶק דַּאֲפִילוּ כוֹנֵה לַצֵּאת לֹא בְּעֵינֵי רַק בִּפְסוֹק הָרֶאשׁוֹן ע״שׁ שֶׁהָאֲרִיךְ הִרְבֵּה בִּשְׂמֵמָה דְּמִילַחָא, וְרֹאח״צ הוֹסִיף לַהֲסוֹבְרִים שְׂגָם מֵוֹאֲהֶבָת וְאֵילָךְ הוֹרֵא דְּאוֹרֵייתָא צִרְיָן כוֹנֵה לַצֵּאת כָּל מַה שֶּׁהוּא רֶב בְּשׁוּ״ע הֵרֵב שִׁמּוֹן ס״ג סְעִיף ה' כְּתוּב דַּעֲיָקָא וְכֹנֵה הָאֲרִיךְ וְרֶאשׁוֹן הָדִין לְבָרוּר שֶׁכֵּי הוּא מִסְכֹּחַ טַעֲמֵי וְעַד.

דהיינו בלב וצפה ע"כ כתיב זכור ושמו דשמו היינו בלב וזכור צפה וכד' הספרי, ולפי"ז י"ל דצקידוש לכ"ע מלות לריכות כוונה מן התורה דהא גלי קרא זכור צפה ושמו בלב, ועי' צפרמ"ג או"ח (סי' ס' א"א סק"ג) נסתפק למד"מ מל"כ אם היא מה"ת או רק מדרבנן לריך כוונה, ועי' קבלת יעקב חוס' דרבנן (סי' קפ"ב) נסתפק ג"כ בזה והביא משו"ת שמש לדקה או"ח (סי' כ"ט) [ועי' ביטעות יעקב (סי' ס') כ' דהוי רק דרבנן וכ"כ בקול אליהו ח"א או"ח (סי' ל"ד), ועי' באמרי בינה או"ח (סי' י"ד) כ' דלמד"מ דלריך כוונה מן התורה ילפי' זה מלעבדו בכל לבבכם, ואם לא כיוון עבר על מ"ע זו והוי מלעבד"ע ואינו יולא אף בדיעבד ע"ש, ועי' שו"ת מהר"י הכהן או"ח (סי' א') הורה גבר (דף ל"ב ע"א מדפס"ס) ושו"ת עמודי אש (סי' ד' כלל ד'), וכ' המפ' העטם דבמלות דרבנן אינו לריך כוונה ולא אמרי' דכל דתקון רבנן כדאורייתא תקון, משום דבמלות דאורייתא הא דלריך כוונה היא רק מדרבנן ע"כ במלות דרבנן לא תקנו שיהי' לריך כוונה עי' שו"ת שמש לדקה שם (סי' כ"ט), ולפי"ז צקידוש מלות לריכות כוונה מה"ת וכנ"ל מזכור ושמו שוב אף אם יולא ידי קידוש מה"ת גם בדרבנן דהיינו על היין או במקום סעודה לריך כוונה, כיון דבאורייתא מה"ת לריך כוונה שוב כל דתקון רבנן כדאורייתא תקון וכנ"ל וזה דבר חדש, ונפשט ספיקו של כבודו דצקידוש לכ"ע גם בדרבנן לריך כוונה כיון דבאורייתא לריך כוונה מה"ת. וזה ברור לענ"ד, ויש לעיין עוד מדוע לא ילפי' מזה צמ"מ לכל המלות דלריך כוונה מה"ת, וי"ל כיון דאיכא ג"כ קרא דלעבדו בכל לבבכם דמוכח מלות לריכות כוונה, כד' הזכרו תורת משה הובא באמרי בינה או"ח (סי' י"ד) ה"ל, הו"ל ש"כ הבכ"א ואין מלמדין ועי' כעיי' צשו"ת שאג"א (סס"י י"ג) ה"ל ודו"ק.

ח) ור"פ דברי החי' הרי"ס שבת (דף כ"ב) ה"ל, דהעטם דלאחר שתיקנו חכמים באיזה מלוא שצריך לעשות כך אם לא עשה כן אף מה"ת לא יולא כחוס' סוכה (דף ג') וברכות (דף י"א), וכ' דהוא משום מלוא הבא בעצירה כיון דעבר בשעת עשיית המלוא על תקנת חז"ל הוי מלעבד"ע ואף מה"ת לא יולא, ומסתמא משום דעבר על לא תסור והוי מדאורייתא מלעבד"ע ע"ש, וי"ל ליישב בזה לשון רש"י ז"ל ברכות (דף ע"ז ע"א) דאחא דאמר החס דחרש המדבר ואינו שומע תרומתו תרומה אפי' למד גבי ק"ש בלא השמיע לאזניו לא יולא משום דגבי תרומה משום ברכה הוא וברכה דרבנן הוא ולא בברכה תליא מילתא [פי' שאין הברכה מעכבת], וברש"י ד"ה ה"מ וכו' כ' ברכה דרבנן היא דאמור רבנן פסחים (דף ז' ע"ב) כל המלות כולן מצרך עליהן עובר לעשייתן עכ"ל, ולכאורה הכ' דברכה דרבנן היא פירושו מובן ולא הולך רש"י לפרשו כלל, וגם לאיזה לורך הביא הכ' מימרא דכל המלות כולן וכו' ומאי אולמא

כמבואר בפירש"י ז"ל פסחים (דף ד' ע"ב) ד"ה צביטול בעלמא כו', עכ"פ צדיבור בודאי מהני, ול"ש אעל"מ, ושוב אף לאחר תקנת חכמים דלריך צדיקה מ"מ מה"ת יולא צביטול בעלמא כיון דהוי רק במחשבה או צדיבור ול"ש אעל"מ וז"צ, ואף לפי"ד החידושי הרי"מ דהא דמה"ת לא יולא אחר תקנת חכמים הוא משום מלעבד"ע, וי"ל לפי"מ שכי' צשו"ת נוצ"י מהד"ת או"ח (סי' קל"ה) דמלעבד"ע ואעל"מ ממקור אחד נבעו והחילוקים שינו בזה ישנו בזה, וצשו"ת חמדת שלמה (סי' כ"ט) דענין מלעבד"ע דלא יולא בדיעבד משום אעל"מ וא"כ כיון דצדיבור ל"ש אעל"מ ה"ה דלא אמרי' מלעבד"ע, ושוב צתשנתי דהוא צביטול ל"ש מלעבד"ע וא"ש ודו"ק.

אך יש להעיר דלפי"ז נסתר ג"כ תי' הפרמ"ג על קו' דגמ"ר שביא כבודו, צקידוש היום דלאחר תקנת חכמים אף מה"ת לא יולא, דהא קידוש היום הוא מה"ת צדיבור בעלמא ולא שייך אעל"מ ומלעבד"ע ומדוע לא יולא מה"ת עפ"י תקנת חכמים, וכן מה שהבאתי אני מפרמ"ג צפ"כ ח"ג אות ח' נסתרים לפי ה"ל, אף י"ל דהא צברית אברהם (סי' קכ"א) ה"ל כ' העטם דצדיבור א"ע מהני משום דהעיקר הוא המחשבה והדיבור הוא רק לגלות מה מחשבה שבלב, אבל צקידוש היום הא מבואר צשו"ת שאג"א (סי' י"ג) דאינו יולא בהרהור, אף דמבואר במגילה (דף י"ח) דזכור היינו בלב גבי זכירת עמלק רק כיון דכ' לא תשכח הרי שכחת הלב אמור וע"כ זכור היינו צפה ע"ש, וא"כ כאן דכתיב רק זכור אפשר דהיינו בלב, אף הרמב"ן עה"ת (פ' כי תלך) עה"פ זכור את אשר עשה ה' אלהיך למרים כ' בשם הספרי, דזכור גבי שבת היא צפה דאי בלב כחצה התורה שמו היינו בלב וזכור היינו צפה, ועי' מנ"ח (מלוא ל"א), וכיון דלריך דוקא צפה ולא סגי במחשבה שוב שפיר שייך אי עבד לא מהני, דהא דיבור ל"ה מעשה הוא רק היכי דסגי במחשבה והעיקר היא המחשבה והדיבור הוא רק לגלות מה שבלבו, אבל צקידוש היום דהקפידה התורה על דיבור מדכ' שמו וג"כ זכור א"כ העיקר הוא הדיבור ושפיר שייך אעל"מ, ושפיר י"ל דלאחר תקנת חכמים קידוש על היין גם מה"ת לא יולא משום אעל"מ או מלעבד"ע, וזה נחמד ודו"ק.

ז) ודע דלפי"ד הרמב"ן (פ' כי תלך) בשם הספרי ה"ל, זכור את יום השבת לקדשו יכול בלבד כשהוא אומר שמו הרי שמירת הלב אמורה הא מה אני מקיים זכור שחבא שונה צפ"ד עכ"ל, ומזה הוכיח השאג"א (סי' י"ג) דקידוש אינו יולא בהרהור אף דלשון זכור בלב משמע, מ"מ הבא גלי קרא כיון דשמו היינו בלב ושוב מיתורא דזכור ילפי' דלריך לקדש צפה ואינו יולא בהרהור, ולכאורה מדוע לא כחצה התורה בלשון דאינו משמע בלב ולא לריך יתורא דאינו יולא בלב דהיינו בהרהור רק צפה, אף י"ל דבאמת לריך להיות שניהם